

**ZA VALJANO SKLAPANJE UGOVORA ODLUČUJUĆE SU SAGLASNO
IZJAVLJENE VOLJE UGOVARAČA, PA POBUDE ZA SKLAPANJE UGOVORA,
KAO ONAJ UNUTARNJI PSIHOLOŠKI ČINILAC KOJI KOD UGOVORNE
STRANE IZAZIVA ŽELJU I POKREĆE DONOŠENJE ODLUKE O SKLAPANJU
UGOVORA, NE UTIČU NA NJEGOVU VALJANOST. SAMO NEDOPUŠTENA
POBUDA KOJA JE BITNO UTICALA NA ODLUKU JEDNOG OD UGOVARAČA,
A DRUGI UGOVARAČ JE ZNAO ILI JE TO MORAO ZNATI, IMA ZA
POSLEDICU NIŠTAVOST UGOVORA.**

Iz obrazloženja:

Naime, za valjano sklapanje ugovora shodno odredbama članova 26. i 27. ZOO odlučujuće su saglasno izjavljene volje ugovarača, pa pobude, kao onaj unutarnji psihološki činilac koji kod ugovorne strane izaziva želju i pokreće donošenje odluke o sklapanju ugovora, za sklapanje ugovora u načelu ne utiču na njegovu valjanost – član 53. stav 1. ZOO. Tek u okolnostima ako je pobuda i jedne strane bila nedopuštena, a ona bi bila takve prirode da je bitno uticala na odluku jednog ugovarača, a drugi ugovarač je znao ili to morao znati, ugovor bi shodno odredbama člana 53. stav 2. ZOO bio ništav. U trenutku zaključenja predmetnog ugovora o ustupanju potraživanja prednik tuženog je dostavio tužitelju i isti je raspolagao sporazumima i rješenjima donesenim od strane suda koja su bila pravosnažna i na osnovu kojih je ZK ured izvršio uknjižbu založnog prava. Tek presudama Općinskog suda u Travniku donesenim od 25.3.2008. do 15.5.2015. g. utvrđena je ništavost predmetnih sporazuma i naloženo ZK uredu brisanje založnog prava na nekretninama na kojima je založno pravo bilo upisano u korist davaoca kredita, a ništavost nije utvrđena prije zaključenja ugovora o ustupanju potraživanja i za isto prednik tuženog nije znao u momentu zaključenja predmetnog ugovora između parničnih stranaka. Prednik tuženog se u trenutku zaključenja ugovora o ustupanju potraživanja rukovodio načelom povjerenja u podatke u zemljišnim knjigama jer je upis i uknjižba založnog prava izvršena na osnovu pravosnažnih sudskih odluka, predao je kompletnu dokumentaciju u vezi sa predmetnim potraživanjem tužitelju, a ista nije stvarala bilo kakvu sumnju u neistinitost i namjeru da tužitelj bude onemogućen u realizaciji naplate. Zbog toga revident neosnovano prigovara da su u zasnivanju obligaciono-pravnog odnosa između parničnih stranaka povrijeđena osnovna načela koja se odnose na ravnopravnost učesnika u obligacionom odnosu (član 11. ZOO), savjesnost i poštenje (član 12. ZOO), zabrana zloupotrebe prava (član 13. ZOO), načelo jednake vrijednosti davanja (član 15. ZOO), zabrane prouzrokovane štete (član 16. ZOO) i dužnosti ispunjenja obaveza (član 17. ZOO).

Kako u konkretnom slučaju navedene pretpostavke nisu ispunjene, to je pravilnom primjenom materijalnog prava odbijen tužbeni zahtjev za utvrđenje ništavosti predmetnog ugovora o ustupanju i iz ovih razloga.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 Ps 535563 21 Rev od 14.07.2022. g.)

<----->

Član 74. i 76. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

**KAKO JE UVJET UGOVORA U PRAVILU OBJEKTIVNO ODREĐEN, ODNOSNO
VEZAN ZA OBJEKTIVNE OKOLNOSTI, I NEOVISAN O RADNJAMA
UGOVORNIH**

**STRANA IZUZEV ONIH KOJI SE MOGU OBJEKTIVIZIRATI, UVJET PLAĆANJA
„NAKON PRODAJE ZEMLJIŠTA“ JE PROTIVAN PRINUDNIM PROPISIMA I
KAO TAKAV NIŠTAV.**

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 17 0 P 102750 22 Rev od 01.12.2022. g.)

<----->

Član 103. stav 1. u vezi sa članom 436. i 437. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

**OKOLNOST ŠTO JE UTVRĐEN NIŠTAVIM SPORAZUM O ZASNIVANJU
ZALOŽNOG PRAVA U KORIST USTUPIOCA NEMA ZA POSLJEDICU I
NIŠTAVOST SAMOG UGOVORA O USTUPANJU (CESIJI), JER JE RIJEČ O
NIŠTAVOSTI SPOREDNOG PRAVA BEZ KOJEG UGOVOR O USTUPANJU
MOŽE OPSTATI.**

Iz obrazloženja:

Predmet spora je zahtjev za utvrđenje ništavosti ugovora o ustupanju potraživanja zaključenog 14.10.2005. g. između tužitelja i prednika tuženog, te kondemnatori zahtjev kojim se traži isplata iznosa od 270.000,00 KM, kao naknada za ustupljena potraživanja i iznosa od 32.810,43 KM, kao pretrpljene štete, sa zakonskim zateznim kamatama i troškovima postupka.

U postupku je utvrđeno da je ugovorom o ustupanju potraživanja zaključenom između tužitelja i pravnog prednika tuženog HVB Central Profit banke d.d. 14.10.2005. g. tuženi tužitelju ustupio uz naknadu od 270.000,00 KM svoja potraživanja u iznosu od 2.178.474,00 KM, koja je imao prema svom dužniku B. K. d.d. N. T., a koja su nastala iz osnova ugovora o kreditu od 1.11.1996. g., ugovora o kratkoročnom kreditu od 5.7.1999. g., ugovora o izvoznom revolving kreditu od 11.5.2000. g., sporazuma o ustupanju potraživanja od 30.12.2000. g., te popunjenog i ovjerenog, po ovlaštenim predstavnicima ustupioca potraživanja, obrasca IOS-a. Potraživanje ustupioca je bilo osigurano založnim pravom na osnovu sporazuma zaključenim između ustupioca i dužnika na nekretninama upisanim u zk. ulošku broj 19, 28 i 31 k.o. K.. Isto tako je na osnovu ugovora o ustupanju izvršen prenos založnog prava na tužitelja rješenjem Općinskog suda u Travniku od 18.9.2006. g..

Kako su sporazumi o zasnivanju založnog prava utvrđeni ništavim na osnovu pravosnažnih presuda Općinskog suda u Travniku donesenim u vremenu od 25.3.2008. do 15.5.2015. g., tužitelj smatra da je, pozivom na odredbu člana 103. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima¹ (dalje: ZOO), ništav i predmetni ugovor o ustupanju potraživanja, zbog čega da ima pravo na povrat novčanog iznosa isplaćenog na ime naknade za ustupanje u iznosu od 270.000,00 KM i na naknadu štete od 32.810,43 KM, u vidu troškova zastupanja u postupcima povodom prenosa založnog prava, utvrđenja ništavim sporazuma i u izvršnom postupku naplate ustupljenih potraživanja prodajom založenih nekretnina.

Nižestepeni sudovi su odbili tužbeni zahtjev jer su utvrdili da predmetni ugovor o ustupanju potraživanja nije u suprotnosti ni sa Ustavom BiH, niti prisilnim propisima i moralom društva u smislu odredbe člana 103. stav 1. ZOO.

1 Službeni list R BiH broj 2/92, 13/93 i 13/94, Službene novine F BiH broj 29/03 i 42/11

Okolnost što su utvrđeni ništavim sporazumi o zasnivanju založnog prava u korist ustupioca, i po ocjeni ovog suda, nema za posljedicu i ništavost samog ugovora o ustupanju (cesiji), jer je riječ o ništavosti sporednog prava bez kojeg ugovor o ustupanju može opstati.

Osim toga, u ugovoru o ustupanju je izričito navedeno – član 9. ugovora, da su ugovorne strane saglasne da ustupilac ne snosi rizik ili posljedice ako primalac ne bi mogao naplatiti od dužnika

B. K. d.d. N. T. novčana potraživanja u iznosu kako je to opisano u članu 1. ugovora, a to je ustupljeno potraživanje od 2.178.474,00 KM.

Zbog toga tužitelj u reviziji pogrešno tvrdi da ništavost jednog ugovora mora imati za posljedicu i ništavost drugog ugovora, jer, kako je navedeno, utvrđenje ništavosti založnog prava kao akcesornog prava nije dovelo do ništavosti ugovora o ustupanju potraživanja.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 Ps 535563 21 Rev od 14.07.2022. g.)

<----->

Član 125. stav 1. i član 900. u vezi sa članom 913. stav 3. Zakona o obligacionim odnosima

UKOLIKO NIJE U INTERESU OSIGURANIKA, NIŠTAVA JE I NE PROIZVODI PRAVNO DEJSTVO ODREDBA UGOVORA O OSIGURANJU KOJOM SE ODSTUPA OD ODREDBE IZ ČLANA 913. ST. 3. DA UGOVOR O OSIGURANJU PRESTAJE PO SAMOM ZAKONU PO ISTEKU ROKA OD TRIDESET DANA OD DANA OD KADA JE UGOVARAČU OSIGURANJA URUČENO PREPORUČENO PISMO OSIGURAVAČA SA OBAVJEŠTENJEM O DOSPJELOSTI PREMIJE. OPŠTA ODREDBA IZ ČLANA 125.ST.1. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA DOLAZI U OBZIR SAMO KADA SPECIJALNOM ZAKONSKOM ODREDBOM, (ČL. 900. I 913. ST. 3. ZOO), NIJE IZRIČITO ŠTA DRUGO PREDVIĐENO JER LEX SPECIJALIS DEROGAT LEGI GENERALI.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 43 0 Ps 181500 21 Rev od 22.11.2022. g.)

<----->

Član 154. stav 1. u vezi sa članom 18. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima

ADVOKATI ZA ŠTETU ODGOVARAJU PO PRINCIPU SUBJEKTIVNE ODGOVORNOSTI, BEZ OBZIRA DA LI SE ODGOVORNOST ZASNIVA NA UGOVORU ILI DELIKTU, ODNOSNO SAMO ZA SKRIVLJENU POVREDU NEKOG PRAVILA STRUKE ILI PROFESIONALNE ETIKE, PRI ČEMU JE ADVOKAT U IZVRŠAVANJU OBAVEZA IZ SVOJE PROFESIONALNE DJELATNOSTI DUŽAN POSTUPATI S PAŽNJOM DOBROG STRUČNJAKA.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 63 0 P 030653 21 Rev od 28.03.2022. g.)

<----->

Član 154. stav 1. i član 173. Zakona o obligacionim odnosima
Član 12. i 15. Zakona o javnim cestama Županije Zapadnohercegovačke

UPRAVITELJ CESTE (USTANOVA ZA CESTE), KAO I PRAVNA OSOBA SA KOJOM JE UPRAVITELJ CESTE UGOVORIO IZVOĐENJE POSLOVA REDOVNOG ODRŽAVANJA CESTE, ZA ŠTETE NASTALE ZBOG STANJA CESTE ODGOVARAJU PO NAČELU PRETPOSTAVLJENE KRIVICE, A NE PO NAČELU OBJEKTIVNE ODGOVORNOSTI.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 64 0 P 050184 21 Rev od 30.08.2022. g.)

<----->

Član 154. stav 2., član 174. i 206. stav 1. u vezi sa članom 206. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

PREDSTOJI SOLIDARNA OBJEKTIVNA ODGOVORNOST IMAOCA PUTNIČKOG VOZILA I PRAVNOG LICA KOJE ODGOVARA ZA NASTALU ŠTETU OD DIVLJE ŽIVOTINJE, POČINJENE NJENIM IZLASKOM NA KOLOVOZ PUTA, NASTALOJ SAPUTNICI TOG VOZILA, KOJA JE MAJKA VOZAČA, PA TIME I OSIGURAVATELJA TOGA VOZILA OSNOVOM OBAVEZNOG OSIGURANJA.

KOD SOLIDARNE ODGOVORNOSTI KOJU VIŠE OSOBA PROUZROČI ZAJEDNO NE PREDSTOJI MATERIJALNO PRAVNA MOGUĆNOST DA SE RADNJE JEDNOG OD SUDIONIKA CIJENE KAO POSTOJANJE EKSKULPACIONIH RAZLOGA ZA RADNJE I OBAVEZE DRUGOG SUDIONIKA.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 33 0 P 076669 22 Rev od 24.01.2022. g.)

<----->

Član 172. Zakona o obligacionim odnosima Član 12. stav 3. Zakona o parničnom postupku

VEZANOST PARNIČNOG SUDA ZA OSUĐUJUĆU PRESUDU KRIVIČNOG SUDA NE OTKLANJA PRIMJENU PRAVILA OBLIGACIONOG PRAVA O PASIVNOJ LEGITIMACIJI U SLUČAJU ODGOVORNOSTI ZA ŠTETU KOJU PROUZROKUJE ORGAN PRAVNOG LICA U VRŠENJU ILI U VEZI SA VRŠENJEM SVOJIH FUNKCIJA, NITI ODREDBA ČLANA 12. STAV 3. ZPP USPOSTAVLJA POSEBNU ODGOVORNOST ZA ŠTETU UČINIOCA KRIVIČNOG DJELA NEZAVISNO OD OPŠTIH PRAVILA GRAĐANSKOG

PRAVA O ODGOVORNOSTI ZA NAKNADU ŠTETE.

Iz obrazloženja:

Okolnost da je drugotuženi pravosnažnom osuđujućom presudom krivičnog suda oglašen krivim za počinjeno krivično djelo zloupotreba položaja ili ovlaštenja, te da je tužitelj tom presudom sa svojim imovinskim zahtjevom upućen na put redovne parnice, sama po sebi ne uspostavlja pasivnu legitimaciju drugotuženog u ovoj parnici radi naknade štete.

Tačno je da je odredbom člana 12. stav 3. ZPP propisano da je sud u parničnom postupku, u pogledu postojanja krivičnog djela i krivične odgovornosti učinitelja, vezan za pravomoćnu presudu krivičnog suda kojom se optuženi oglašava krivim. Međutim, navedena vezanost parničnog suda za osuđujuću presudu krivičnog suda ne otklanja primjenu pravila obligacionog prava o pasivnoj legitimaciji u slučaju odgovornosti za štetu koju prouzrokuje organ pravnog

lica u vršenju ili u vezi sa vršenjem svojih funkcija (član 172. ZOO), niti odredba člana 12. stav 3. ZPP uspostavlja posebnu odštetnu odgovornost nekog lica nezavisno od opštih pravila građanskog prava o odgovornosti za naknadu štete.

Prema odredbi člana 172. stav 1. ZPP pravno lice odgovara za štetu koju njegov organ prouzrokuje trećem licu u vršenju ili u vezi sa vršenjem svojih funkcija.

Odredbom stava 2. istog zakonskog člana propisano je da, ako za određeni slučaj nije što drugo u zakonu određeno, pravno lice ima pravo na naknadu od lica koje je štetu skrivilo namjerno ili krajnjom nepažnjom, dok je stavom trećim propisano da to pravo zastarijeva u roku od 6 mjeseci od dana isplaćene naknade štete.

Rješenje iz naprijed navedene zakonske odredbe počiva na stavu da organi pravnih lica (npr. načelnik, upravnik, dekan) postupaju u ime pravnih lica, tako da oni u tom svojstvu ne mogu biti odgovorni za štetu, već za njihove radnje ili propuštanja odgovara pravno lice u čije ime oni vrše svoje funkcije. Organi pravnih lica se identifikuju samo kroz svoje funkcije, a ne kao fizičke osobe, to oni nemaju pravni subjektivitet, tako da u slučaju kada organ pravnog lica u vršenju svojih funkcija pričinu štetu trećem licu, za radnje organa, kao za svoje radnje, odgovara pravno lice. Pravno lice odgovara za štetne radnje svojih organa kao da je ono te radnje samo počinilo, budući da organi pravnog lica u pravnom prometu nastupaju kao pravno lice čijim se subjektivitetom i autoritetom služe.

Upravo iz tih razloga organi pravnih lica i ne mogu biti ni odgovorni za štetu koju pričinu u vršenju ili u vezi sa vršenjem svojih funkcija trećim licima, već za tu štetu odgovara pravno lice u čijem sastavu djeluje navedeni organ, kako su to pravilno zaključili i sudovi nižeg stepena. Radi se o primarnoj i neposrednoj odgovornosti za štetu pravnog lica.

Suprotno pravnom rezonovanju tužitelja, kao fizička lica organi pravnih lica mogu biti pozvani na odgovornost za štetu koju su pričinili u vršenju funkcije pravnog lica, ali samo u regresnom postupku koje bi to pravno lice protiv njih eventualno vodilo, pod uslovima iz člana 172. stav 2. ZOO.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 41 0 P 078868 21 Rev od 08.09.2022. g.)

<----->

Član 195. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima

**PRIKUPLJENA SREDSTVA HUMANITARNE POMOĆI NE RAČUNAJU SE U
NAKNADU ŠTETE PO OSNOVU TUĐE POMOĆI I NJEGE.**

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 43 0 P 131401 20 Rev od 25.01.2022. g.)

<----->

Član 200. Zakona o obligacionim odnosima

UMANJENJE ŽIVOTNE AKTIVNOSTI, KAO POSEBNA OSNOVA ZA NAKNADU
ŠTETE ZBOG DUŠEVNIH BOLOVA, OBUHVATA SVA OGRANIČENJA
ŽIVOTNIH AKTIVNOSTI OŠTEĆENOG KOJE JE OSTVARIVAO ILI BI IH PO
REDOVNOM TOKU STVARI U BUDUĆNOSTI SIGURNO OSTVARIVAO. POD
OGRANIČENJEM SE PODRAZUMIJEVA I OBAVLJANJE AKTIVNOSTI UZ
POVEĆANE NAPORE ILI UZ POSEBNE USLOVE.

TAJ OBLIK ŠTETE JE TRAJNOG KARAKTERA, ALI SE NOVČANA NAKNADA
MOŽE DOSUDITI I KAD JE UMANJENJE ŽIVOTNE AKTIVNOSTI
PRIVREMENO, AKO JE JAČE I DUGOTRAJNIJE ILI AKO TO POSEBNE
OKOLNOSTI OPRAVDAVAJU, ŠTO JE DUŽAN DA DOKAŽE TUŽITELJ.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 P 587012 22 Rev od 11.10.2022. g.)

<----->

Član 212. Zakona o obligacionim odnosima

STICALAC KOJI JE DVA PUTA NAPLATIO DUG NA OSNOVU ISTE IZVRŠNE
ISPRAVE U IZVRŠNOM POSTUPKU DUŽAN JE VRATITI IZNOS KOJI JE
KASNIJE NAPLATIO PO PRAVILIMA O STICANJU BEZ OSNOVA, IZ
RAZLOGA ŠTO JE RANIJE PLAĆANJE ISTOG DUGA UČINILO KASNIJU
NAPLATU PRAVNO NEOSNOVANOM.

Iz obrazloženja:

Predmet spora je zahtjev tužitelja da mu tužena isplati iznos od 9.670,36 KM, sa sporednim potraživanjima, na ime povrata novčanog iznosa naplaćenog u izvršnom postupku koji je vođen pred Općinskim sudom u Cazinu, pod brojem 20 0 Ip 047244 17 Ip, iz razloga što je isti dug bio naplaćen u ranijem izvršnom postupku, broj 20 0 Ip 039968 16 Ip, na osnovu iste izvršne isprave.

Iz činjeničnog stanja koje su utvrdili nižestepeni sudovi proizlazi: da je tužena na osnovu pravomoćnog rješenja Službe ... općine Bosanska Krupa, broj ... od 27.5.2015.g., kojim je tužitelju utvrđena obaveza plaćanja naknade za korištenje javnog dobra u vlasništvu tužene za mjesec april 2015.g., pred Općinskim sudom u Cazinu pokrenula izvršni postupak broj 20 0 Ip 039968 16 Ip (rješenje o izvršenju od 29.1.2018.g.), koji je okončan naplatom utvrđene naknade i sporednih potraživanja, u ukupnom iznosu od 7.090,00 KM, dana 15.3.2018.g.; da je pred istim sudom, na osnovu iste izvršne isprave, u predmetu broj 20 0 Ip 047244 17 Ip dana 15.3.2018.g. doneseno rješenje o izvršenju, na osnovu kojeg je tužena naplatila od tužitelja iznos od 9.670,36 KM (glavni dug i sporedna potraživanja); da tužitelj u navedenim izvršnim postupcima nije ulagao prigovore protiv rješenja o izvršenju, i da su oba rješenja postala pravosnažna.

Nižestepeni sudovi su na osnovu izloženog činjeničnog stanja ocijenili da tvrdnja tužitelja o odsustvu pravnog osnova za prelaz imovine tužitelja u imovinu tužene u ovom slučaju nije dokazana, budući da su oba plaćanja duga izvršena na osnovu pravosnažnih rješenja o izvršenju, pa su iz tog razloga odbili tužbeni zahtjev za vraćanje stečenog bez osnova kao neosnovan.

Revident ukazuje na nepodudarnost pravnog shvatanja na kojem se zasniva pobijana presuda sa shvatanjem revizijskog suda u vezi sa primjenom pravila o sticanju bez osnova iz člana 210. ZOO.

Prema odredbi člana 210. stav 1. ZOO, kad je neki dio imovine jednog lica prešao na bilo koji način u imovinu nekog drugog lica, a taj prelaz nema svoj osnov u nekom pravnom poslu ili zakonu, sticalac je dužan da ga vrati, a kad to nije moguće dužan je da naknadi vrijednost postignutih koristi (opšte pravilo o sticanju bez osnova). Ko je isti dug platio dva puta, pa makar

jednom i po osnovu izvršne isprave, ima pravo tražiti vraćanje po opštim pravilima o sticanju bez osnova. (član 212. ZOO)

U konkretnom slučaju je utvrđeno da je tužitelj isti dug platio dva puta, i oba puta na osnovu iste izvršne isprave.

Dvostruka isplata duga je zakonom regulisana kao poseban slučaj sticanja bez osnova.

Prema ustaljenom shvatanju sudske prakse u Bosni i Hercegovini u vezi sa primjenom odredbe člana 212. ZOO, dugovanje duga po jednom pravnom osnovu i njegova isplata po tom osnovu onemogućava postojanje istog duga i obavezu njegovog plaćanja po drugom pravnom osnovu, pa isplatilac koji je neosnovano osiromašen isplatom na osnovu izvršne sudske odluke ima pravo na povrat izvršene isplate, jer ranije izvršeno plaćanje čini pravno neosnovanim ono koje je poslije njega izvršeno.

Pitanje koje revident u reviziji postavlja je od značaja za primjenu prava i u drugim slučajevima u kojima dolazi do dvostruke isplate duga po osnovu iste izvršne isplate.

Naime, kako je za pravilnu primjenu odredbe člana 210. ZOO potrebno utvrditi da prelaz imovine jednog lica u imovinu drugog lica nema svoj osnov u nekom pravnom poslu ili zakonu, odluka o sporu zavisi od rješenja spornog pitanja da li ponovna prinudna naplata duga u izvršnom postupku, na osnovu iste izvršne isprave na osnovu koje je tuženi već jednom namiren u izvršnom postupku, predstavlja neosnovano bogaćenje.

Budući da je u ovom postupku tužitelj dokazao da je tužena dva puta naplatila isti dug, na osnovu iste izvršne isprave, on prema shvatanju ovog suda ima pravo da zahtijeva vraćanje iznosa koji je naplaćen u kasnijem izvršnom postupku, jer je ranije izvršeno plaćanje učinilo pravno neosnovanom kasniju naplatu.

Okolnost da tužitelj nije u kasnijem izvršnom postupku isticao prigovor protiv rješenja o izvršenju niti podnosio prijedlog za protivizvršenje nije od uticaja na odluku suda u ovm predmetu, kako to pogrešno tumači drugostepeni sud, jer prema odredbi člana 54. stav 4. Zakona o izvršnom postupku² izvršenik ne može prije isteka roka za podnošenje prijedloga za protivizvršenje svoje potraživanje ostvarivati u parničnom postupku, iz čega proizlazi da ne postoji zakonska smetnja da on nakon isteka tog roka zahtijeva zaštitu svog prava podnošenjem tužbe za vraćanje stečenog bez osnova.

Kako je u ovom postupku tužitelj dokazao da je u vrijeme provođenja kasnijeg rješenja o izvršenju na osnovu iste izvršne isprave došlo do prelaza njegove imovine u imovinu tužene za koji nije bilo pravnog osnova, jer je provođenjem ranijeg izvršenja u potpunosti namireno potraživanje tužene iz iste izvršne isprave, uslijed čega je taj pravni osnov prestao,

nižestepeni sudovi su pogrešno primijenili materijalno pravo kada su odbili tužbeni zahtjev kao neosnovan.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 17 0 Ps 093225 21 Rev od 06.07.2022. g.)

<----->

Član 280. do 285. Zakona o obligacionim odnosima

2 „Službene novine F BiH“, br. 32/03, 52/03, 33/06, 39/06, 39/09, 35/12 i 46/16 i „Službeni glasnik BiH“, br. 42/18

KOD BESPLATNOG RASPOLAGANJA RADI SE O NEOBORIVOJ ZAKONSKOJ PRESUMPCIJU DA JE DUŽNIK ZNAO DA TAKVIM RASPOLAGANJEM NANOSI ŠTETU VJEROVNIKU, DOK SVIJEST TREĆE OSOBE NIJE ODLUČNA NITI SE UTVRĐUJE, PA SE TAKVO ZAKONSKO RJEŠENJE TEMELJI NA NAČELU PO KOJEM NIKO NE MOŽE DAVATI DAROVE NA RAČUN (ŠTETU) SVOJIH VJEROVNIKA, PA DUŽNIK BESPLATNOG RASPOLAGANJA NE MOŽE DOKAZIVATI SUPROTNO, A STICATELJ (TREĆA OSOBA U ČIJU JE KORIST TAKVA RADNJA PODUZETA), NE DOVODI SE U NEPOVOLJNIJI POLOŽAJ OD ONOG U KOJEM JE BIO, JER STICANJE NIJE POVEZANO SA BILO KAKVIM NJEGOVIM ODRICANJEM, ODNOSNO IZDACIMA.

Iz obrazloženja:

Kod besplatnog raspolaganja radi se o neoborivoj zakonskoj presumpciji da je dužnik znao da takvim raspolaganjem nanosi štetu vjerovniku, dok svijest treće osobe nije odlučna niti se utvrđuje, pa se takvo zakonsko rješenje temelji na načelu po kojem niko ne može davati darove na račun (štetu) svojih vjerovnika, pa dužnik besplatnog raspolaganja ne može dokazivati suprotno, a sticatelj (treća osoba u čiju je korist takva radnja poduzeta), ne dovodi se u nepovoljniji položaj od onog u kojem je bio, jer sticanje nije povezano sa bilo kakvim njegovim odricanjem, odnosno izdacima.

U smislu navedenog, tužiteljica je u ovoj parnici na temelju ovlaštenja iz navedenih odredaba ZOO, a kao vjerovnik utvrđenog dospelog potraživanja prema pravomoćnoj presudi, osnovano zatražila da se utvrdi da ugovor o poklonu (učinjen tuženoj) prema tužiteljici ne proizvodi pravne posljedice do visine dospjelih potraživanja.

Revidentica prema tome neosnovano prigovara da je osporenom presudom na utvrđeno činjenično stanje pogrešno primijenjeno materijalno pravo.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 41 1 P 009512 21 Rev od 06.12.2022. g.)

<----->

Član 376. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

TROGODIŠNJI SUBJEKTIVNI ROK KOD POTRAŽIVANJA NAKNADE ŠTETE ZBOG POTPUNE NESPOSOBNOSTI ZA RAD RAČUNA SE OD DANA SAZNAVANJA OŠTEĆENE OSOBE ZA PRIZNAVANJE PRAVA NA INVALIDSKU PENZIJU JER JE OŠTEĆENI TADA MOGAO DA SAZNA ZA ŠTETU U PUNOM OBIMU KAO RAZLIKU IZMEĐU RJEŠENJA PRIZNATE INVALIDSKE PENZIJE I PRIHODA KOJE BI OSTVARIVAO DA ŠETNOG DOGAĐAJA NIJE BILO.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 P 274703 22 Rev od 05.07.2022. g.)

<----->

Član 414. stav 1., član 422. stav 1., član 1004. stav 1. i 2. i član 1019. stav 1. i 3. Zakona o obligacionim odnosima

POKRETANJE SUDSKOG POSTUPKA (PARNIČNOG ILI IZVRŠNOG) PROTIV SUDUŽNIKA IZ UGOVORA O KREDITU, KAO JEDNOG OD SOLIDARNIH DUŽNIKA, NE DOVODI DO PREKIDA ZASTARIJEVANJA PREMA KORISNIKU KREDITA, KAO DRUGOM SOLIDARNOM DUŽNIKU.

STOGA IZVRŠNI POSTUPAK PROTIV SUDUŽNIKA, BEZ OBZIRA NA NAČIN NJEGOVOG OKONČANJA, NE DOVODI DO PREKIDA ZASTARIJEVANJA PREMA SUPSIDIJARNIM JEMCIMA KOJI SU JEMČILI SAMO ZA OBAVEZU KORISNIKA KREDITA, ALI NE I ZA OBAVEZU NJEGOVOG SUDUŽNIKA.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 P 486045 22 Rev od 26.12.2022. g.)

<----->

Član 436. i član 438. Zakona o obligacionim odnosima

UGOVOR O CESIJI JE DVOSTRANI PRAVNI ODNOS IZMEĐU POSTOJEĆEG POVJERIOCA (CEDENTA) I NOVOG POVJERIOCA (CESIONARA), TAKO DA DUŽNIK (CESUS) NIJE UGOVORNA STRANA TE NIJE NI PASIVNO LEGITIMISAN PO TUŽBI ZA PONIŠTENJE UGOVORA O CESIJI.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 17 0 Ps 076042 22 Rev 2 od 26.12.2022. g.)

<----->

Član 897., 902. stav 3., član 925. i 143. Zakona o obligacionim odnosima i član 5. Uslova od osiguranja od požara i nekih drugih opasnosti

KADA ZA PODRUČJE GDJE SE NALAZI OSIGURANA IMOVINA NE POSTOJI HIDROMETEOROLOŠKA STANICA NITI SE ZA TO PODRUČJE BILJEŽE MJERENJA HIDROMETEOROLOŠKIH PRILIKA (A PODACI SA NAJBЛИŽIH MJERNIH STANICA NISU MOGLI BITI RELEVANTNI), OSIGURANIK MOŽE U PARNIČNOM POSTUPKU DOKAZIVATI BRZINU VJETRA, ODNOSNO NASTANAK OSIGURANOG SLUČAJA (OLUJA) I DRUGIM DOKAZNIM SREDSTVIMA A NE ISKLJUČIVO IZVJEŠTAJEM HIDROMETEOROLOŠKE STANICE. U SUPROTNOM, OSIGURANIK BI UNAPRIJED VEĆ PRILIKOM ZAKLJUČENJA UGOVORA IZVJESNO GUBIO PRAVA IZ UGOVORA O OSIGURANJU U SLUČAJU POSTOJANJA SUMNJE U BRZINU VJETRA, PA BI TAKVA UGOVORNA ODREDBA BILA NIŠTAVA JER JE SUPRODNA PRIRODI I CILJU OSIGURANJA IMOVINE.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 Ps 597261 22 Rev od 23.11.2022. g.)

<----->

Član 919. Zakona o obligacionim odnosima u vezi sa članom 13. Uvjeta za kasko osiguranje cestovnih vozila Sarajevo osiguranje d.d. Sarajevo

DOZVOLA ZA UPRAVLJANJE TUĐIM VOZILOM KOJE PRELAZI GRANICU BIH U INOZEMSTVU (DUTV) NEMA PRAVNI ZNAČAJ U ODNOSU NA PRAVA I OBAVEZE IZ OSNOVA KASKO OSIGURANJA NASTALIM NASTUPANJEM OSIGURANOG SLUČAJA.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 P 596531 22 Rev od 08.11.2022. g.)

<----->

Član 919. i 948. Zakona o obligacionim odnosima

OSIGURANJE OD POSLJEDICA NESRETNOG SLUČAJA U KORIST RADNIKA NIJE ISTO ŠTO I OSIGURANJE OD ODGOVORNOSTI POSLODAVCA ZA ŠTETU UZROKOVANU RADNICIMA, VEĆ JE TO POSEBNO ILI DODATNO OSIGURANJE UZ POLICU OSIGURANJA. RADNIKU PRIPADA U SLUČAJU NEZGODE NAKNADA U VISINI PROCENTA INVALIDNOSTI OD OSIGURANE SVOTE PO POLICI OSIGURANJA, A NAKNADA ŠTETE OD POSLODAVCA KOJI JE ODGOVORAN ZA ŠTETU PO OPĆIM PRAVILIMA O ODGOVORNOSTI ZA ŠTETU.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 Ps 390142 22 Rev od 05.05.2022. g.)

<----->

Član 13. stav 1., član 32. stav 1. i član 33. Zakona o održavanju zajedničkih dijelova zgrade i upravljanja zgradama

IZVOR PRIHODA KOJIM SE OSIGURAVA I OSTVARUJE STARANJE ETAŽNIH VLASNIKA ZA NJHOVU ZGRADU JESTE NOVČANA NAKNADA, KAO NOVČANI FOND IZ KOJEG SE NAMJENSKI PLAĆA ODRŽAVANJE ZGRADE I KOJI JE ODVOJEN OD IMOVINE BILO KOG ETAŽNOG VLASNIKA POJEDINAČNO, ALI I OD IMOVINE UPRAVITELJA ZGRADE. KAKO OBAVEZA ETAŽNOG VLASNIKA NA PLAĆANJE NAKNADE PROIZILAZI IZ ZAKONA, TO OSNOVANOST POTRAŽIVANJA TE NAKNADE OD STRANE UPRAVITELJA/PRINUDNOG UPRAVITELJA U SUDSKOM POSTUPKU NE ZAVISI OD ČINJENICE DA LI JE UPRAVITELJ/PRINUDNI UPRAVITELJ IZVRŠAVAO SVOJE OBAVEZE PROPISANE ZAKONOM. EVENTUALNO NEZADOVOLJSTVO NAČINOM NA KOJI UPRAVITELJ/PRINUDNI UPRAVITELJ UPRAVLJA ZGRADOM OVLAŠĆUJE

**ETAŽNE VLASNIKE DA RAZRIJEŠE UPRAVITELJA ODNOSNO, U SLUČAJU
PRISILNE UPRAVE, DA ODABERU UPRAVITELJA PO SVOM IZBORU, TE
ZAHITIJEVAJU EVENTUALNU ŠTETU KOJA JE NASTUPILA NJEGOVI
NEMARNIM RADNAMA ILI PROPUŠTANJIMA.**

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 51 0 Mal 181682 22 Rev od 30.08.2022. g.)

<----->

Član 7. Konvencije Ujedinjenih nacija o međunarodnoj prodaji robe iz 1980. g. (Bečke konvencije)

U SPORU NASTALOM IZ UGOVORA O MEĐUNARODNOJ PRODAJI ROBE IZMEĐU PRAVNOG LICA SA SJEDIŠTEM U REPUBLICI AUSTRIJI, KAO PRODAVCA ROBE, I PRAVNOG LICA SA SJEDIŠTEM NA TERITORIJI BOSNE I HERCEGOVINE, KAO KUPCA ROBE, NA KOJI SE PRIMJENJUJU ODREDBE KONVENCIJE UJEDINJENIH NACIJA O MEĐUNARODNOJ PRODAJI ROBE IZ 1980. g. (BEČKA KONVENCIJA), ZA ODLUKU O VISINI STOPE ZATEZNE KAMATE MJERODAVNA JE ODREDBA ČLANA 456. TRGOVAČKOG ZAKONA REPUBLIKE AUSTRIJE, KAO PRAVO KOJE JE MJERODAVNO NA OSNOVU PRAVILA MEĐUNARODNOG PRIVATNOG PRAVA (PRAVO SJEDIŠTA PRODAVCA), IZ RAZLOGA ŠTO PITANJE VISINE KAMATNE STOPE U SLUČAJU KAŠNJENJA U PLAĆANJU NIJE IZRIČITO RIJEŠENO U BEČKOJ KONVENCIJI. (ČLAN 7. STAV 2. BEČKE KONVENCIJE)

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 58 0 Ps 128107 22 Rev 2 od 20.09.2022. g.)

<----->

Član 103. Zakona o obligacionim odnosima ("SL SFRJ", br. 29/78, 39/85 i 57/89, "SL RBiH", br. 2/92 i 13/93 i "SN FBiH", br. 29/03 i 42/11)

Član 16. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima ("SN FBiH", br. 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99, 43/99 i 11/01)

Član 7. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo ("SN F BiH", br. 27/97, 11/98, 22/99, 7/00, 32/01, 61/01, 15/02, 54/04, 36/06, 51/07 i 72/08)

KADA JE RJEŠENJE O STICANJU STANARSKOG PRAVA PO ZAKONU NIŠTAVO, ONDA JE NIŠTAV I UGOVOR O PRODAJI STANA NA KOJEM POSTOJI STANARSKO PRAVO ZAKLJUČEN NA OSNOVU TAKVOG RJEŠENJA.

Iz obrazloženja:

Kako je u postupku utvrđeno da trećetuženi po zakonu nije mogao biti nosilac stanarskog prava na napuštenom stanu u vrijeme zaključivanja ugovora o korištenju stana (ali i navodne dodjele stana na korištenje), to je pravilno primijenjeno materijalno pravo kada je udovoljeno zahtjevima za utvrđivanje ništavosti oba ugovora, primjenom člana 103. stav (1) ZOO, a slijedom toga i brisanju upisa u KPU ZK Ureda Općinskog suda u Mostaru.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 58 0 P 122138 19 Rev od 14.01.2020. g.)

<----->

Član 103. Zakona o obligacionim odnosima ("SL SFRJ", br. 29/78, 39/85 i 57/89, "SL RBiH", br. 2/92 i 13/93 i "SN FBiH", br. 29/03 i 42/11)

Član 93. stav (1) Zakona o potrošačima ("SN FBiH", br. 25/06 i 88/15)

KADA JE TUŽITELJ IMAO ODREDIVU OBAVEZU PLAĆANJA GLAVNOG DUGA I KAMATA, NE MOŽE

SE POZIVATI NA NEINFORMIRANOST O SADRŽAJU UGOVORA.

Iz obrazloženja:

Iz sadržine ugovora o kreditu zaključenog između tužitelja i tuženog jasno proizilazi da je tužitelj bio upoznat sa činjenicom da je vraćanje kredita bilo vezano za kurs CHF, kao i da je ugovorena promjenjiva kamata, a rok vraćanja kredita je, po zahtjevu tužitelja, bio ugovoren na duži vremenski period (12 godina), što za prosječnog čovjeka je općeprihvatljivo saznanje o postojanju rizika promjene kamatne stope zbog promjena na tržištu kapitala, naročito jer je u samom ugovoru navedeno da će se usklađivanje kamatne stope vršiti jednom godišnje, ovisno od kretanja LIBOR-a, uvećanog za maržu. Na temelju takve ugovorene obaveze nije u pravu tužitelj kada tvrdi da nije bio informisan jer je ugovorenim načinom plaćanja glavnog duga i kamate tužitelj imao odredivu obavezu, o kojoj je bio informiran, pa ugovor nije zaključen protivno ni jednom propisu pa ni Zakonu o zaštiti potrošača na koji revizija ukazuje.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 58 0 P 114096 20 Rev od 27.10.2020. g.)

<----->

Član 395. Zakona o obligacionim odnosima ("SL SFRJ", br. 29/78, 39/85 i 57/89, "SL RBiH", br. 2/92 i 13/93 i "SN FBiH", br. 29/03 i 42/11)

Čl. 2., 3. i 4. tačka 15) Zakona o deviznom poslovanju ("SN FBiH", br. 35/98 i 47/10)

UGOVOR O KREDITU KOJIM JE UGOVORENA SVOTA NOVČANE OBAVEZE OVISNO O VRIJEDNOST STRANE VALUTE KAO ŠTO JE ŠVICARSKI FRANAK (CHF), SADRŽI VALUTNU KLAUZULU KOJA JE DOZVOLJENA, PA TAKAV UGOVOR ILI TAKVE NJEGOVE ODREDBE NISU NIŠTAV PRAVNI POSAO.

Iz obrazloženja:

Prema Zakonu o deviznom poslovanju (dalje: Zakon) kreditni poslovi su pravni poslovi između rezidenta i nerezidenta zaključeni u devizama u skladu sa zakonom. U kreditne poslove ubrajaju se komercijalni krediti i finansijski krediti, kao i jamstva i garancije ... (član 2. točka 15. Zakona). Prema članu 3. stav (1) i članu 4. stav (1) Zakona, za plaćanja rezidenta i nerezidenta prema inostranstvu koriste se devize, a za plaćanje, naplaćivanje, prijenos i isplatu u Federaciji BiH vrši se u konvertibilnim markama. Tužitelj je sa tuženim kao sudužnikom zaključio ugovor o kreditu sa valutnom klauzulom, koji ugovor nije u suprotnosti sa naprijed navedenim odredbama Zakona, a kako je odredbom

člana 395. ZOO propisano pravo na ispunjenje novčane obaveze koja glasi na stranu valutu, samo u domaćem novcu prema kursu koji je važio u trenutku nastanka obaveze, proizilazi da je u tom smislu pravilno drugostepeni sud odbio žalbene navode.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 58 0 P 132530 20 Rev od 02.06.2020. g.)

<----->

Član 103. Zakona o obligacionim odnosima ("SL SFRJ", br. 29/78, 39/85 i 57/89, "SL RBiH", br. 2/92 i 13/93 i "SN FBiH", br. 29/03 i 42/11)

Član 2. Zakona o koncesijama SBK ("SN SBK", br. 12/00 i 13/03)

Član 4. Evropske povelje o lokalnoj samoupravi

ZA UGOVORE KOJI SU ZAKLJUČENI NAKON OBJAVLJIVANJA ODLUKE USTAVNOG SUDA FEDERACIJE BIH BR. U-4/08 OD 16.09.2008. G. KOJOM JE UTVRĐEN PRESTANAK VAŽENJA ZAKONA O KONCESIJAMA SBK, POSTOJI OSNOV ZA UTVRĐIVANJE NIŠTAVOSTI AKO PRILIKOM NJIHOVOG ZAKLJUČIVANJA NIJE PRIBAVLJENO MIŠLJENJE LOKALNE ZAJEDNICE.

Iz obrazloženja:

Kako je u vrijeme zaključivanja spornog ugovora o koncesiji bio na snazi Zakon o koncesijama

koji nije propisivao obavezu pribavljanja mišljenja lokalne zajednice, a da je tek presudom Ustavnog suda FBiH br. U-4/08 od 16.09.2008. g. i to u postupku zaštite prava na lokalnu samoupravu (a ne ocjene ustavnosti zakona) utvrđen prestanak tog zakona, čime je omogućeno da se principi lokalne samouprave iz Evropske povelje o lokalnoj samoupravi primjene u novom Zakonu o koncesijama, proizilazi da zaključeni ugovor nije bio ni suprotan Ustavu, u smislu člana 103. stav (1) ZOO.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 51 0 Ps 071934 18 Rev od 05.03.2020. g.)

<----->

Čl. 270. i 272. stav (2) Zakona o obligacionim odnosima ("SL SFRJ", br. 29/78, 39/85 i 57/89, "SL RBiH", br. 2/92 i 13/93 i "SN FBiH", br. 29/03 i 42/11)

IZVOĐAČ SE OSLOBAĐA OBAVEZE PLAĆANJA UGOVORNE KAZNE AKO JE DO ZAKAŠNJENJA DOŠLO ZBOG UZROKA ZA KOJI ON NE ODGOVARA.

Iz obrazloženja:

Unatoč nazivu, plaćanje ugovorne kazne nije kazna nego ugovorna obveza koju su strane preuzele u slobodno sklopljenom ugovoru, njena osnovna funkcija je pojačanje obveznog odnosa, a plaćanje nije plaćanje kazne nego ugovorom unaprijed određenog iznosa naknade štete. Da bi izvođač bio dužan platiti ugovornu kaznu, potrebno je da se ispune dvije pretpostavke: da je zakasnio

s ispunjenjem svoje obaveze i da je za to odgovoran. Znači, izvođač se oslobađa obaveze plaćanja ugovorne kazne ako je do zakašnjenja došlo iz uzroka za koji on ne odgovara.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 25 0 Ps 041394 18 Rev od 04.06.2020. g.)

<----->

Član 453. stav (3) Zakona o obligacionim odnosima ("SL SFRJ", br. 29/78, 39/85 i 57/89, "SL RBiH", br. 2/92 i 13/93 i "SN FBiH", br. 29/03 i 42/11)

PREUZIMANJE ISPUNJENJA IMA PRAVNO DEJSTVO SAMO IZMEĐU DUŽNIKA I PREUZIMA OCA ISPUNJENJA, PA POVJERILAC OBAVEZE ISPUNJENJE MOŽE TRAŽITI SAMO OD SVOG DUŽNIKA.

Iz obrazloženja:

Kako je nesporno da je tužena obavezu trebala ispuniti iz imovine G. banke, i kako nema pristanka tužitelja kao vjerovnika na ugovor o ustupu i kada bi se prihvatilo da je tužena temeljem navedenog ugovora preuzela obavezu ispunjenja duga G. banke kao dužnika prema tužitelju, tužena ne bi odgovarala lično tužitelju već samo G. banci kako to izričito reguliše odredba člana 453. stav (3) Zakona o obligacionim odnosima u vezi sa članom 446. stav (5) navedenog zakona. Prema tome, na osnovu samog ugovora o ustupu radi ispunjenja i po ocjeni ovog suda tužena ne bi bila u obligacionom odnosu prema tužitelju.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 58 0 P 900402 20 Rev od 28.07.2020. g.)

<----->

Član 170. stav (1) i član 377. Zakona o obligacionim odnosima ("SL SFRJ", br. 29/78, 39/85 i 57/89, "SL RBiH", br. 2/92 i 13/93 i "SN FBiH", br. 29/03 i 42/11)

KADA POSLODAVAC ODGOVARA PREMA PRAVILIMA IMOVINSKOG PRAVA ZA ŠTETU KOJU JE NJEGOV RADNIK PROUZROKOVAO TREĆEM LICU, NE DOLAZI DO PRIMJENE DUŽEG ZASTARNOG ROKA IZ ČLANA 377. ZOO IAKO JE ŠTETA PROUZROKOVANA KRIVIČNIM DJELOM.

Iz obrazloženja:

Odbredbom člana 377. stav (1) ZOO je propisano da kad je šteta prouzrokovana krivičnim

djelom, a za krivično gonjenje je predviđen duži rok zastarjelosti, zahtjev za naknadu štete prema odgovornom licu zastarijeva kad istekne vrijeme određeno za zastarjelost krivičnog gonjenja. Navedena odredba može se primijeniti samo ako je postojanje krivičnog djela utvrđeno pravosnažnom krivičnom presudom protiv osoba koje su konkretno počinile takva krivična djela.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 27 0 P 026476 20 Rev od 18.08.2020. g.)

<----->

Član 132. stav (2) Zakona o obligacionim odnosima

ZA ODLUKU O TUŽBENOM ZAHTEVU KOJI JE UPRAVLJEN SAMO NA POVRAT ONOGA ŠTO JE TUŽITELJ DAO TUŽENOM U IZVRŠENJU SVOJE UGOVORNE OBAVEZE IZ UGOVORA KOJI JE RASKINUT NISU OD UTICAJA ČINJENICE IZ KOJIH RAZLOGA TUŽENI NIJE ISPUNIO SVOJU UGOVORNU OBAVEZU.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 32 0 P 152105 17 Rev od 24.1.2019. g.)

<----->

Član 142. stav (4) Zakona o obligacionim odnosima

ODREDBA OPŠTIH USLOVA ODREĐENIH OD STRANE JEDNOG UGOVORAČA SE NEĆE PRIMIJENITI AKO UGOVOR ZAKLJUČEN IZMEĐU PARNIČNIH STRANAKA SADRŽI ODREDBU KOJA JE U SUPROTNOSTI S TOM ODREDBOM.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 43 0 Ps 072055 17 Rev od 5.2.2019. g.)

<----->

Član 154. Zakona o obligacionim odnosima Čl. 3. i 10. Zakona o zaštiti okoliša FBiH

U SLUČAJU KADA SU TUŽENI GRAĐANI NA PROTESTIMA JAVNO IZRAZILI SVOJE NEGATIVNO MIŠLJENJE O KORIŠTENJU KONCESIJE ZBOG ŠETNOG UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU KAO ZAINTERESIRANA JAVNOST, A TUŽITELJ, KAO KONCESIONAR, NIJE ZATRAŽIO OD KONCESORA DA PREDUZME POTREBNE MJERE I AKTIVNOSTI ZBOG NEGATIVNOG REAGOVANJA LOKALNE JAVNOSTI PROTIV KORIŠTENJA KONCESIJE, TUŽENI NISU ODGOVORNI ZA ŠETU KOJU JE TUŽITELJ ZBOG TOGA PRETRPIO.

Iz obrazloženja:

Drugostepeni sud je na osnovu rezultata dokaznog postupka, primjenom pravila o teretu dokazivanja izveo zaključak da tužitelj u ovoj pravnoj stvari nije dokazao osnovanost tužbenog zahtjeva. Taj zaključak suda je pravilan, jer u potpunosti odgovara stanju u

predmetnom spisu, iz kojeg proizlazi da su tuženi, kao građani koji su nastanjeni na spornoj lokaciji, i zbog toga zainteresovani za građevinske radove koje je po nalogu tužitelja trebalo izvoditi društvo „XY“, o tome izrazili svoje mišljenje na način predviđen zakonom. Naime, odredbom člana 3. Zakona

o zaštiti okolišta FBiH propisano je da svaka osoba ima pravo na zdrav i ekološki prihvatljiv okoliš kao temeljno ustavno pravo, a odredbom člana 10. istog zakona, da se pitanja zaštite okoliša ostvaruju putem učešća svih zainteresovanih građana. Ista prava su građanima Bosne i Hercegovine garantovana i odredbama Aarhuske konvencije, kojoj je naša zemlja pristupila u 2008. godini, ali i Ustavom BiH (pravo na život). To bi značilo da su građani, u konkretnom slučaju stanovništvo lokalnih zajednica, i u ovom slučaju imali pravo da izraze svoje mišljenje u vezi sa uticajem spornih radova na njihovu životnu sredinu, u skladu sa zakonskim propisima. Budući da iz utvrđenog činjeničnog stanja u ovom predmetu proizlazi da su javna okupljanja građana radi izražavanja mišljenja bila organizovana i prethodno odobrena od strane nadležnih organa (PS Fojnica), to se u postupanju tuženih ne mogu naći elementi protivpravnosti, a ni namjere da se tužitelju uzrokuje šteta, zbog čega je zaključak nižestepenih sudova da tužitelj nije dokazao odgovornost tuženih za nastalu štetu, po ocjeni ovog suda u potpunosti prihvatljiv. Pravilna je i ocjena drugostepenog suda da je za odluku u ovom predmetu od značaja i okolnost da tužitelj nije dokazao da je kao koncesionar, na koga je pravo na iskorištavanje vodotoka rijeke Željeznice, kao opšteg dobra, od strane države preneseno ugovorom o koncesiji, postupao u skladu sa tim ugovorom, a što je bio dužan u smislu odredbe člana 17. Zakona o obligacionim odnosima (ZOO). Naime, tužitelj je, prema odredbi člana 51. Ugovora u koncesiji, imao mogućnost da u slučaju da ga treće lice onemogućava ili mu otežava korištenje koncesije, o tome odmah izvijesti koncesora, čija je ugovorna obaveza da odmah po prijemu obavijesti o smetnjama za korištenje koncesije, sam ili preko nadležnih organa kantona ili općine Fojnica, odnosno preko policije, izdejsstvuje preduzimanje mjera prema trećem licu kojima se osigurava da ono prestane sa onemogućavanjem ili otežavanjem koncesionara u korištenju koncesije. Kako u ovom postupku nije utvrđeno da je tužitelj tražio od koncesora da preduzme potrebne mjere i aktivnosti zbog negativnog reagovanja lokalne javnosti protiv korištenja koncesije, odnosno nije koristio svoje pravo da zahtijeva zaštitu u skladu sa ugovorom, proizlazi da je tužitelj sam odgovoran za štetu koju je pretrpio, jer da je on to učinio šteta ne bi ni nastala, ili bi nastala u manjem obimu, i za istu bi bio odgovoran koncesor, koji je ugovorom preuzeo obavezu da će, uz ispunjenje navedenog uslova, osigurati da treće lice prestane sa onemogućavanjem ili otežavanjem korištenja koncesije po tom ugovoru.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 49 0 P 022262 17 Rev od 18.4.2019. g.)

<----->

Član 154. Zakona o obligacionim odnosima

**KADA STRANKA IZGUBI PRAVO DA SE VRATI NA POSAO PO OSNOVU
IZVRŠNE ISPRAVE - PRESUDE ZBOG ADVOKATOVA (PUNOMOĆNIKOVA)
PROPUSTA PODNOŠENJA PRIJEDLOGA ZA IZVRŠENJE U ZAKONOM
PROPISANOM ROKU, ODŠTETNA ODGOVORNOST ADVOKATA ZBOG
NAVEDENE POGREŠKE (PROPUSTA) U ZASTUPANJU POSTOJI SAMO AKO
BI STRANKA USPJELA U IZVRŠNOM POSTUPKU DA JE PRIJEDLOG
PRAVODOBNO PODNESEN, JER SE SAMO U TOM SLUČAJU MOŽE
GOVORITI O POSTOJANJU UZROČNE VEZE IZMEĐU PROPUSTA
ADVOKATA I ŠTETE KOJA JE NASTALA KAO POSLJEDICA NEPRAVILNOG**

ZASTUPANJA.

Iz obrazloženja:

Polazeći od utvrđene činjenice da je advokat Š. I. po punomoći zastupao tužitelja u parničnom postupku koji se vodio pod brojem P-474/05, da je parnični postupak okončan donošenjem

presude broj P-474/05 od 14.12.2006. g. kojom je poništeno rješenje tuženog o prestanku radnog odnosa tužitelju, te naloženo istom da tužitelja vrati na poslove i radne zadatke u skladu sa njegovom stručnom spremom i radnom sposobnošću, uz isplatu plaće i troškova postupka, da ova presuda ima svojstvo izvršne isprave koja je, po odredbama čl. 22., 23., 24., 25., 26. i

27. Zakona o izvršnom postupku, podobna za izvršenje, stoji stav nižestepenih sudova da postoji uzročno- posljedična veza između propusta advokata i nastale štete, jer da je (osiguranik tuženog) advokat podnio prijedlog za izvršenje takve presude, isti bi bio usvojen shodno odredbama čl. 216. i 217. Zakona o izvršnom postupku F BiH. Budući da je tužitelj, na kojem leži teret dokaza, uspio dokazati da bi uspio u izvršnom postupku da je bio blagovremeno podnesen, to onda za štetu koja je uzrokovana gubitkom prava povrata na posao, a time i uspostave radno pravnog odnosa i prava na plaću postoji odgovornost osiguranika tuženog za naknadu iste.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 43 0 P 111863 16 Rev od 18.1.2019. g.).

<----->

Član 189. stav (2) Zakona o obligacionim odnosima

Član 3. Zakona o početnom bilansu stanja preduzeća i banaka

Uredba o načinu raspolaganja spornom imovinom kada dva ili više preduzeća u svojim početnim bilansima iskazuju ista prava, iste stvari, iste obaveze i isti kapital i o načinu i postupku revizije tih preduzeća

**MONTAŽNI OBJEKAT SPADA U PRIVREMENE OBJEKTE KOJI NE MOGU BITI
PREDMET PRAVA SVOJINE KOJI SE UPISUJU U JAVNE KNJIGE, PA
KORIŠTENJE TAKVOG OBJEKTA NE SPADA U KORPUS SVOJINSKIH
OVLAŠTENJA. TAKAV OBJEKAT SE MOŽE KORISTITI NA OSNOVU
PRIVREMENE DOZVOLE NADLEŽNOG UPRAVNOG ORGANA, NAKON
ČEGA SE MORA UKLONITI KAO POKRETNOST, PA SE U PRAVNOJ
TEORIJI SMATRA „ANTICIPIRANOM“ POKRETNOST STVARI – POKRETNOST
PO NAMJENI, JER NJEGOVA PRIVREMENOST UKAZUJE DA ĆE POSLIJE
IZVJESNOG VREMENA SVAKAKO BITI IZMJEŠTENA. ZBOG TOGA NEMA
PRIMJENE INSTITUTA PRAVNOG JEDINSTVA ZEMLJIŠTA I ZGRADE –
SUPERFICIES SOLO CEDIT.**

Iz obrazloženja:

Predmet zahtjeva tužitelja, u ovoj fazi postupka, predstavlja potraživanje iznosa od 247.104,00 KM na ime vrijednosti ½ oduzetog i porušenog objekta, u Sarajevu, ulica N.N. broj 2, izgrađenog na parceli k.č. 541, upisana u zk ul. 19 KO Sarajevo Mahala LI (po novom premjeru k.č. 1091/10 KO Sarajevo VII) i zemljišta u površini od 204 m². U toku postupka nije bilo sporno da su pravni prednici stranaka, tužitelja OOUR „Š. P.“ i tuženog OOUR „T. V.“, na osnovu Samoupravnog sporazuma o rasporedu sredstava, prava i obaveza između

новоformiranih OOUR-a (u daljem tekstu: Sporazuma) u članu 5. stav (3) dogovorili da im pripadne po ½ poslovne zgrade na kč. 541 upisane u ZK ul 19, koja po novom premjeru odgovara kč. 1091/10 (ulica B. R. broj 2. , kasnije H. br.2), površine 204 m². Tuženi je upisan kao posjednik poslovno upravne zgrade u Katastru nekretnina općine Centar i istu je koristio sve do 2009. g., kada je ova srušena. Radilo se o montažnom objektu-baraci koja nije bila upisana u zemljišnim knjigama. Tuženi je pravo raspolaganja predmetnog zemljišta stekao uknjižbom na temelju rješenja Općinskog suda u Sarajevu Dn broj 5494/1991, zasnovanog na Ugovoru o diobi nekretnina od 17.11.1991. g. između M. E. d.d. i M. V. d.d. Sarajevo, a

vlasništvo predmetne parcele uknjižbom u zemljišnim knjigama osnovom rješenja od 15.10. 2008. g., donesenim u postupku provođenja privatizacije (rješenje KAP od 27.02.2006. g.). Predmetno zemljište i objekat su u postupku privatizacije uknjiženi u početni bilans stanja imovine tuženog. Na osnovu činjenica utvrđenih u toku postupka, prvostepeni sud je zaključio da je tužitelj po osnovu Sporazuma iz 1983. g. postao nosilac prava raspolaganja

½ montažnog objekta na predmetnoj parceli, ali je odbio zahtjev za njegovu isplatu smatrajući da na odlučne okolnosti stanja objekta, njegovog rušenja i sl., tužitelj nije pružio odgovarajuće dokaze (čl. 123. i 126. ZPP). Naime, prema shvatanju prvostepenog suda nalaz vještaka građevinske struke Z. K. nije pružio dovoljnu osnovu da se na njemu može zasnovati odluka o visini vrijednost predmetnog porušenog objekta, zbog čega u ovom dijelu odbija zahtjev tužitelja. Nasuprot prednjem, prihvatajući nalaz vještaka D. F. od 23.3.2018. g. o procjeni ukupne vrijednosti zemljišta na iznos od 367.200,00 KM, pa pošto bi tužitelju pripala ½ od procijenjene vrijednosti tj. 183.600,00 KM, prvostepeni sud u tom dijelu primjenom odredbe člana 189. stav (2) - ZOO, usvaja zahtjev i navedeni iznos dosuđuje tužitelju sa zakonskim zateznim kamatama. Navedenom Uredbom bilo je propisano da se pod preduzećem u smislu te Uredbe smatraju preduzeća koja u cijelosti ili pretežno imaju državni/društveni kapital i koja su izvršila statusne promjene ili su se podijelila na dva ili više preduzeća. Oni su dužni prije pripreme početnog bilansa i programa privatizacije ugovorom između nastalih preduzeća, međusobno urediti odnose uključujući diobu stvari, prava, kapitala i obaveza (član 3. - Kada nema sporazuma svako preduzeće uključuje posjedovanu imovinu, a na osnovu odluke nadležne Agencije za privatizaciju - član 4). Ova Uredba je prestala važiti Uredbom Vlade F BiH od 12.1.2004. g.. Prema stanju spisa predmeta, tužitelj duži niz godina nije bio u posjedu predmetnih nekretnina, u postupku privatizacije propušta da u pogledu predmetne parcele sa tuženim uredi odnose, pa kako se tuženi na zakonit način i po valjanom pravnom osnovu upisao kao vlasnik i posjednik predmetnih nekretnina, što tužitelj u zakonom propisanom postupku nije osporio, to se pokazala upitnom i njegova aktivna legitimacija u ovom sporu. Iz navedenih razloga, pravno se neutemeljenim pokazuju prigovori revizije o ocjeni izvedenih dokaza na okolnosti utvrđenja visine naknade ½ vrijednosti porušenog objekta i zemljišta. U vezi navedenih primjedbi, kojima revident problematizira ocjenu izvedenih dokaza na okolnosti vrijednost porušenog objekta, valja reći da ocjena dokaza u ovom sporu nije posljedica arbitražne već savjesne ocjene svakog dokaza zasebno i svih dokaza zajedno, pa stoga nije ostvaren revizijski razlog iz člana 240. stav (1), tačka 1. ZPP.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 65 0 Ps 088037 19 Rev od 10.12.2019. g.).

<----->

Član 194. Zakona o obligacionim odnosima

**ZA PRIZNAVANJE PRAVA NA NAKNADU ŠTETE ZBOG IZGUBLJENOG
IZDRŽAVANJA OSOBI KOJU JE POGINULI IZDRŽAVAO (SUPRUGA), NIJE**

**ODLUČNO IMA LI TA OSOBA SREDSTVA ZA ŽIVOT, ODNOSNO JE LI
SPOSOBNA ZA RAD, VEĆ JE ODLUČNO DA LI JU JE POGINULI IZDRŽAVAO
ILI NIJE.**

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 68 0 P 019234 18 Rev od 21.3.2019. g.)

<----->

Član 278. stav (2) i član 394. Zakona o obligacionim odnosima

**NAKNADA ŠTETE ZBOG GUBITKA VRIJEDNOSTI DOMAĆEG NOVCA NIJE
ŠTETA KOJA SE NADOKNAĐUJE PO ODREDBI ČLANA 278. STAV (2) ZOO.
NAČELO MONETARNOG NOMINALIZMA IZ ČLANA 394. ZOO ISKLJUČUJE
ODGOVORNOST ZA GUBITAK VRIJEDNOSTI DOMAĆEG NOVCA KROZ
VRIJEME TRAJANJA DOCNJE U IZVRŠENJU JER POSTOJANJE TAKVE ŠTETE
NE PROIZILAZI IZ SAME ČINJENICE OBEZVRJEĐENJA NOVCA.**

Iz obrazloženja:

Predmet spora je zahtjev tužitelja za naknadu štete kao razlike do potpune naknade, za koju revident tvrdi da je pretrpio zbog gubitka vrijednosti domaćeg novca kroz vrijeme za koje je tuženi zakasnio s ispunjenjem svoje novčane obaveze. U postupku je utvrđeno da je presudom Osnovnog suda u Mostaru broj P-1493/89 od 29.1.1990. g. tuženi obavezan da tužitelju isplati materijalnu štetu u iznosu od 55.821,67 Yu dinara sa zakonskom zateznom kamatom od presuđenja do isplate, te da mu nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 4.925,97 Yu dinara. Po izjavljenoj žalbi tužitelja, Kantonalni sud u Mostaru je presudom broj GŽ-327/99 od 27.1.2000. g. žalbu odbio i prvostepenu presudu potvrdio. U postupku prinudnog izvršenja, dozvoljenog rješenjem Osnovnog suda u Mostaru broj I-3517/00 od 12.10.2000. g., nakon finansijskog vještačenja zbog promjene novca kao sredstva plaćanja, izvršene konverzije i denominacije, tužitelju je po pravosnažnoj presudi isplaćen iznos od 0,02 KM na ime glavnog duga sa zakonskom zateznom kamatom, te troškovi izvršnog postupka od 95,00 KM. Tužitelj i u reviziji smatra da mu pripada naknada štete u iznosu od 34.199,52 KM i to u vidu glavnog duga iznos od 8.650,52 KM i kapitalizirana kamata od 25.549,00 KM na osnovu odredbe iz člana 278. stav (2) Zakona o obligacionim odnosima (dalje ZOO) jer tuženi svojom krivicom nije postupio po pravosnažnoj presudi, a da je taj iznos primio, isti bi oročio i dobijao kamatu kao izmaklu korist. Drugostepeni sud je na utvrđeno činjenično stanje od strane prvostepenog suda pravilno primijenio materijalno pravo kada je tužitelja odbio sa postavljenim tužbenim zahtjevom. Zahtjev tužitelja za naknadu štete zbog gubitka vrijednosti domaćeg novca nema osnova u odredbi člana 278. stav (2) ZOO, prema kojoj ako je šteta koju je povjerilac pretrpio zbog dužnikovog zadocnjenja veća od iznosa koji bi dobio na ime zatezne kamate, on ima pravo zahtijevati razliku do potpune naknade štete. Po tumačenju ovog suda, iz sadržaja člana 278. stav (2) ZOO proizilazi da to zakonsko određenje ima u vidu samo štetu koju je povjerilac pretrpio do donošenja presude broj P-1493/89 od 29.1.1990. g.. Ovo iz razloga što je tom presudom definitivno uređen sporni pravni odnos, pa kada je po zahtjevu tužitelja kao oštećenog umjesto uspostave prijašnjeg stanja po članu 185. stav (1) ZOO dosuđena naknada u novcu po članu 185. stav (4) ZOO, pravo oštećenog nastavlja da egzistira i kao potpuno određena novčana tražbina iz koje on može crpiti samo pravo na zateznu kamatu, onako kako je presudom određeno, a ne i pravo na revalorizaciju dosuđenog iznosa kako traži tužitelja. Naknada štete zbog gubitka vrijednosti domaćeg novca nije, dakle, šteta koja se

nadoknađuje po odredbi člana 278. stav (2) ZOO, niti šteta koja ima svoj osnov u bilo kojoj drugoj normi materijalnog prava. Načelo monetarnog nominalizma iz člana 394. ZOO isključuje odgovornost tuženog za gubitak vrijednosti domaće novca kroz vrijeme trajanja docnje u izvršenju, jer postojanje takve štete ne proizilazi iz same činjenice obezvrjeđenja novca.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 58 0 P 062571 18 Rev od 8.1.2019. g.)

<----->

Član 749. st. (1) i (2) Zakona o obligacionim odnosima

PRIMJENA ODREDAKA O NALOGU MOGUĆA JE JEDINO AKO JE POZNAT SADRŽAJ I OBIM PRUŽENE USLUGE PO UGOVORU O NALOGU.

Iz obrazloženja:

Tužitelj u reviziji tvrdi da je sa tuženim zaključio ugovor o nalogu u smislu odredbe člana 749. stav (1) Zakona o obligacionim odnosima, da je tuženi postupao kao nalogoprimac, zbog čega je nalog trebao izvršavati sa pažnjom dobrog privrednika i domaćina, pazeći na interese nalogodavca - u ovom slučaju tužitelja, što tuženi nije učinio jer nalogodavcu nije položio izvještaj o preduzetim radnjama i raspolaganju novčanim sredstvima. S obzirom na to da je među strankama sporan sadržaj i obim stvarno pruženih usluga, a prema utvrđenju nižestepenih sudova tužitelj nije iznio činjenice u prilog navedenim tvrdnjama o sadržaju i obimu pruženih usluga, niti predložio dokaze o spornim činjenicama, iako je na njemu bio teret dokaza, revidentu se ukazuje da su nižestepeni sudovi pravilno zaključili da nema dokaza niti o osnovanosti, niti o visini tužbenog zahtjeva. Primjena odredaba o nalogu moguća je samo ako je poznat sadržaj i obim pružene usluge po ugovoru o nalogu.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 65 0 P 185315 18 Rev od 21.3.2019. g.)

<----->

Član 948. stav (3) Zakona o obligacionim odnosima

NAKNADA NEMATERIJALNE ŠTETE ISPLAĆENA RADNIKU PO OSNOVU OSIGURANJA OD NESRETNOG SLUČAJA (UGOVORENOG KAO OSIGURANJE OD ODGOVORNOSTI) URAČUNAVA SE U IZNOS ŠTETE KOJU MU POSLODAVAC DUGUJE IZ OSNOVA ODGOVORNOSTI ZA ŠTETU I TAKVO URAČUNAVANJE VRŠI SE SAMO KADA JE POSLODAVAC UGOVARATELJ I UPLATITELJ PREMIJE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 51 0 P 073062 15 Rev od 14.2.2019. g.)

<----->

Član 12. Zakona o obligacionim odnosima

UGOVORNA STRANA KOJA SE PRILIKOM ZAKLJUČENJA UGOVORA PONAŠALA SUPROTNO NAČELU SAVJESNOSTI I POŠTENJA NE MOŽE ZBOG TOGA ZA SEBE ISHODITI POVOLJNU PRAVNU POSLJEDICU U VIDU

OSLOBAĐANJA OD IZVRŠENJA PREUZETIH UGOVORNIH OBAVEZA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 43 0 P 091707 14 Rev od 06.04.2017. g..)

<----->

Član 103. i član 117. Zakona o obligacionim odnosima

UGOVOR O KUPOPRODAJI STANA ZAKLJUČEN IZMEĐU PARNIČNIH STRANAKA NIJE NIŠTAV ZBOG RADNJI SA ELEMENTIMA PREVARE KAO KRIVIČNOG DJELA TREĆIH LICA, KOJIMA JE PRODAT. U KRIVIČNOM POSTUPKU JE UTVRĐENO POSTOJANJE PREVARE U POGLEDU VALJANOSTI DOKUMENTACIJE ZA PRODAJU STANA, TE JE U PRESUDI KAO BIĆE TOG KRIVIČNOG DJELA UTVRĐENO POSTOJANJE PREVARE U ODNOSU NA ČINJENICU VALJANOSTI DOKUMENTACIJE ZA PRODAJU STANA. PARNIČNI SUD JE S OBZIROM NA ODREDBU ČLANA 12. STAV 3. ZPP-A, VEZAN UTVRĐENJEM POSTOJANJA PREVARE KAO BIĆA KRIVIČNOG DJELA U PRAVOSNAŽNOJ OSUĐUJUĆOJ KRIVIČNOJ PRESUDI. USLJED PREVARE, KAO MANE VOLJE, KOD ZAKLJUČENJA UGOVORA MOŽE SE TRAŽITI PONIŠTENJE UGOVORA U ROKU IZ ČLANA 117. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA, A NE UTVRĐENJE NIŠTAVOSTI PO ČLANU 103. STAV 1. ISTOG ZAKONA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 43 0 P 048137 14 Rev od 09.02.2017. g.).

<----->

Član 197. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima

ODREDBA ČLAN 197. STAV 2. ZOO NE SPRIJEČAVA NASLJEĐIVANJE NAKNADE MATERIJALNE ŠTETE U VIDU OSIGURANE SUME, UKOLIKO JE ISTA DOSPJELA I OVAJ DOSPJELI IZNOS MOŽE SE PRENIJETI NA NASLJEDNIKE.

Iz obrazloženja:

Između parničnih stranaka je sporno da li je tužitelj aktivno legitimisan potraživati naknadu koja se odnosi na medicinski tretman njegovog oca, izvršen u inostranstvu za vrijeme važenja police putničkog zdravstvenog osiguranja. Prema članu 897. ZOO ugovorom o osiguranju osiguratelj obavezuje da ako se dogodi događaj koji predstavlja osigurani slučaj, isplati osiguraniku ili trećoj osobi naknadu, odnosno ugovorenu svotu ili učini nešto drugo. Ne može se prihvatiti osnovanim prigovor revizije o pogrešnoj primjeni materijalnog prava kroz navode da cijeneći zaključeni ugovor o osiguranju, da se radi o pravima koja su vezana za ličnost osiguranika, pa da potraživanje naknade nematerijalne štete, shodno članu 204. ZOO, na nasljednike prelazi samo ako je priznata pravosnažnom sudskom odlukom ili pismenim sporazumom. Navedeni ugovor o putničkom zdravstvenom osiguranju spada u kategoriju ugovora o osiguranju lica, međutim isplatom ugovorene sume pokrivaju se vidovi materijalne

štete koju je oštećeni pretrpio zbog nastupanja osiguranog slučaja. Pravo na naknadu ima karakter ličnog prava koja su i vezana za ličnost oštećenog lica, međutim, iznos naknade koji je dospio do trenutka smrti predstavlja već određenu imovinu oštećenog lica, tako da se ne radi o prenošenju prava koje je pripadalo oštećenom, na njegove nasljednike, već o nasljeđivanju materijalne štete koja je već dospjela, kako je ovo neprenosiva tražbina, to ne znači da je ujedno i nenasljeđiva tražbina. Naime, odredba člana 197. ZOO ne sprječava nasljeđivanje naknade materijalne štete u vidu osigurane sume, ukoliko je ista dospjela i ovaj dospjeli iznos može se prenijeti drugoj osobi u konkretnom slučaju tužitelju kao zakonskom nasljedniku oštećenog lica. Dakle, kako je materijalna šteta koja se ogleda u troškovima medicinskog tretmana dospjela prije smrti oštećenog lica, radi se o imovini, to se prema odredbi člana 2. Zakona o nasljeđivanju može nasljeđivati.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 P 072092 14 Rev od 20.04.2017. g.).

<----->

Član 200. Zakona o obligacionim odnosima i član 437., 439. stav 1. tačka d) Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

KADA JE KRIVIČNI POSTUPAK ZAVRŠEN PRESUDOM KOJOM JE OPTUŽENI (KONKRETNO TUŽITELJ) OSUĐEN NA KAZNU ZATVORA U TRAJANJU OD 6 MJESECI, TO POKAZUJE DA JE PRITVOR U KOJEM JE TUŽITELJ PROVEO DUŽI PERIOD (KONKRETNO 8 MJESECI I 10 DANA) OD VEĆ IZDRŽANE KAZNE BIO NEPOTREBAN, PA TIME I NEUTEMELJEN, PA JE I OSNOV ZA NAKNADU ŠTETE IZRAVNO VEZAN ZA ISHOD KRIVIČNOG POSTUPKA. U TAKVIM OKOLNOSTIMA SE UOPĆE NE POSTAVLJA PITANJE ZAKONITOSTI PRITVORA, JER JE BIO ODREĐEN U SKLADU SA ZAKONOM, ALI SVAKA OSOBA PREMA KOJOJ SE POSTUPAK ZAVRŠI NA NAČIN NAVEDEN U ČLANU 439. STAV 1. TAČKA D) ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA IMA PRAVO NA NAKNADU ŠTETE, JER JE IZREČENA KAZNA TUŽITELJU BILA MANJA OD VREMENA PROVEDENOG U PRITVORU.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 P 071623 14 Rev od 03.03.2017. g.).

<----->

Član 201. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima

TRAJNIJOM ZAJEDNICOM ŽIVOTA U SMISLU ODREDBE ČLANA 201. STAV 2. ZOO, NEVEZANO ZA PROSTOR STANOVANJA, SMATRA SE I VRIJEME KOJE SU BRAĆA PROVODILA NA ISTOM POSLU U RUDNIKU, IZLAŽUĆI SE ISTOJ OPASNOSTI, BRIZI I STRAHOVIMA ZA ŽIVOT DRUGOG, PRI ČEMU JE DOMINANTNA NJIHOVA EMOCIONALNA POVEZANOST I BLISKOST.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 43 0 P 116275 16 Rev od 24.01.2017. g.).

<----->

Član 630, 633. stav 1. 2. i 634. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

IZVOĐAČ RADOVA (PO OSNOVU UGOVORA O GRAĐENJU), IMA PRAVO NA NAKNADU ZA RADOVE KOJE JE IZVEO Odstupanjem od projekta samo ukoliko ima pismenu saglasnost naručioca za odustajanje od radova predviđenih projektom. Tu saglasnost ne može zamijeniti saglasnost nadzornog organa naručioca ukoliko nadzorni organ nema pismenu saglasnost naručioca - investitora za odstupanje od ugovorenih radova (predviđenih projektom). Pismena saglasnost nije nužna u slučaju kada izvođač radova odstupi od projekta na izričit zahtjev investitora koji zahtjev mora biti konstatovan u građevinskoj knjizi i potpisan od strane investitora, kao i radova predviđenih članom 634. stav 1. ZOO.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 51 0 Ps 031258 13 Rev od 09.03.2017. g.).

<----->

Član 919. stav 1. i 2. Zakona o obligacionim odnosima

VISINA MATERIJALNE ŠTETE NASTALE NASTUPANJEM OSIGURANOG SLUČAJA NA PUTNIČKOM AUTOMOBILU OSIGURANOM PO KASKO POLICI SE UTVRĐUJE I NAKNAĐUJE U SKLADU SA PRAVILIMA UVJETA ZA KASKO OSIGURANJE, U SKLADU SA KOJIMA, SLIJEDOM UGOVORNOG ODNOSA PROIZAŠLOG OSNOVOM POLICE OSIGURANJA, SU ISTI SASTAVNI DIO KASKO POLICE OSIGURANJA, A NE PO OPĆIM PRAVILIMA O NAKNADI ŠTETE.

ZAKONSKA ZATEZNA KAMATA NA NAVEDENU MATERIJALNU ŠTETU TEČE POČEV OD DANA ZAKLJUČENJA GLAVNE RASPRAVE.

Iz obrazloženja:

U ovoj pravnoj stvari se radi o zahtjevu iz osnova ugovora o kasku osiguranju, a ne o zahtjevu za naknadu štete, pa osigurateljeva obaveza plaćanja kamata, zato što je zakasnio isplatiti ugovorenu svotu po ugovoru za dobrovoljno osiguranje, ne teče od dana štetnog događaja, odnosno u konkretnom slučaju od 07.12.2009. g., već od trenutka kada je osiguravatelj zakasnio sa izvršenjem svoje obaveze u smislu člana 919. stav 1. i 2. ZOO, prema kojoj proizilazi kada se dogodi osigurani slučaj osiguravatelj je dužan isplatiti naknadu ili svotu određenu ugovorom u ugovorenom roku koji ne može biti dulji od 14 dana računajući od kada je osiguravatelj dobio obavijest da se osigurani slučaj dogodio. Ali ako je za utvrđivanje postojanja osiguravateljeve obaveze ili njezina iznosa potrebno stanovito vrijeme, taj rok počinje teći od dana kada je utvrđeno postojanje njegove obaveze i iznosa.

Kako je u ovoj pravnoj stvari bilo potrebno provesti vještačenje kako bi se utvrdila visina štete, a visina štete je utvrđena na ročištu na kojem je zaključena glavna rasprava, to obaveza tuženog na plaćanje zakonskih zateznih kamata ne teče od dana nastanka štete, 07.12.2009. g., već od dana kada je zaključena glavna rasprava, a to je 27.01.2014. g..

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 32 0 Ps 014363 15 Rev od 30.11.2017. g.).

<----->

Član 1065. Zakona o obligacionim odnosima

KADA UGOVOR O DUGOROČNOM KREDITU ZAKLJUČI BANKA KAO KREDITOR SA KORISNIKOM KREDITA, I SA PRAVNIM SUBJEKTOM KAO SUDUŽNIKOM (JEMCEM) KOJI JE SVOJIM PEČATOM I POTPISOM OVLAŠTENIH LICA ZA ZASTUPANJE U UGOVORU PREUZEODGOVORNOST ZA OBAVEZE KORISNIKA KREDITA, TADA VLASNICI SUDUŽNIKA NISU AKTIVNO LEGITIMISANI ZA PODNOŠENJE ZAHTJEVA ZA NAKNADU ŠTETE ZBOG NEPOŠTIVANJA UGOVORA, NESAVJESNOG I NEPROFESIONALNOG POSLOVANJA BANKE. VLASNICI PRAVNOG SUBJEKTA SE NE MOGU DOVESTI U VEZU SA PRAVNIM ODNOSOM KREDITORA I SUDUŽNIKA PREMA UGOVORU O KREDITU, A NITI SE OSNOV TUŽBENOG ZAHTJEVA MOŽE ZASNIVATI NA IZVANUGOVORNOM ODNOSU ZA NAKNADU ŠTETE NA KOJEM TUŽITELJI TEMELJE ZAHTJEV. AKTIVNO LEGITIMISAN MOŽE BITI SAMO PRAVNI SUBJEKT KOJI U UGOVORU O KREDITU IMA POZICIJU SUDUŽNIKA I KOJI EGZISTIRA, PA SVE DOK POSTOJI KAO PRAVNI SUBJEKT, NJEGOVI OSNIVAČI I VLASNICI NISU OVLAŠTENI DA LIČNO TRAŽE EVENTUALNA POTRAŽIVANJA FIRME.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 58 0 P 098627 17 Rev od 09.11.2017. g.).

<----->

Član 901., 902. i 919. Zakona o obligacionim odnosima u vezi sa čl. 11. stav 1. i 6. članom 17. Uslova za kasko osiguranje motornih vozila

OSIGURAVAJUĆE DRUŠTVO PO KASKO OSIGURANJU ODGOVORA SAMO U VISINI POLICE OSIGURANJA. U SLUČAJU KADA OSIGURATELJ PRILIKOM ZAKLJUČENJA UGOVORA NE PRIJAVI OSIGURANJE DODATNE OPREME NA VOZILU I KADA NE PLAĆA PREMIJU OSIGURANJA NA VRIJEDNOST TE DODATNE OPREME NE MOŽE NI ZAHTIJEVATI NAKNADU ŠTETE U SLUČAJU OŠTEĆENJA ILI KRAĐE VOZILA I ZA TAJ DIO.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 63 0 P 017567 13 Rev od 17.05.2016. g.).

<----->

Član 89. stav 1., član 91. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

AKO TREĆE LICE NIJE ZNALO NITI JE MOGLO ZNATI DA JE PUNOMOĆNIK PREŠAO GRANICE UGOVORENIH, ODNOSNO DATIH MU OVLAŠĆENJA I UPUTSTAVA, OBAVLJENI PRAVNI POSAO DOVEO BI DO ZASNIVANJA PRAVNOG ODNOSA IZMEĐU VLASTODAVCA I TREĆEG LICA.

**VLASTODAVAC ĆE Taj PRAVNI POSAO MORATI PRIZNATI ZA SVOJ I
PREUZETI OBAVEZE I PRAVA KOJI ZA NJEGA PROIZILAZE IZ OVOG
PRAVNOG POSLA.**

**VLASTODAVCU OSTAJE NA RASPOLAGANJU SAMO PRAVO DA ZAHTJEVA
NAKNADU ŠTETE OD PUNOMOĆNIKA KOJA MU JE NA Taj NAČIN
PROUZROKOVANA. MEĐUTIM, AKO JE TREĆE LICE ZNALO ILI MORALO
ZNATI DA JE PUNOMOĆNIK PREŠAO GRANICE DATOG MU OVLAŠĆENJA
ILI POSTUPIO PROTIVNO DATIM MU UPUTSTVIMA, OBAVLJENI PRAVNI
POSao NEĆE IMATI DEJSTVO PREMA VLASTODAVCU, TJ. NEĆE SE
SMATRATI NJEGOVIM, NEĆE GA OBAVEZIVATI.**

Iz obrazloženja:

U ovoj pravnoj stvari radi se o razrješenju pravnih odnosa nastalih između tužitelja i prvotuženog zaključenjem ugovora o punomoćstvu, te izvršenjem tog ugovora, tj. obavljanjem pravnog posla, koji je bio predmet ugovora o punomoćstvu, obligacionog odnosa između vlastodavca, odnosno punomoćnika sa trećim licem, drugotuženim.

Sporno pravno pitanje koje se pojavljuje u ovoj, revizijskoj fazi postupka, jeste pitanje da li je punomoćnik postupio protivno datom ovlašćenju pri obavljanju pravnog posla i da li je obavljeni pravni posao doveo do zasnivanja pravnog odnosa između vlastodavca – tužitelja i trećeg lica - drugotuženog.

Dakle, radi se o ugovoru o punomoćstvu kojim tužitelj ovlašćuje prvotuženog da u njegovo ime i za njegov račun, kao njegov punomoćnik, proda stan tužitelja i o ugovoru o kupoprodaji nekretnina kojim prodavac, tužitelj zastupan po punomoćniku prvotuženom prodaje svoj stan u Sarajevu kupcu, drugotuženom. Uvidom u punomoć, kao pismenu izjavu vlastodavca i dokaz o postojanju konkretnog ugovora o punomoćstvu, sačinjenom u Sarajevu 04.04.2003. g., ovjerena kod Osnovnog suda u Srpskom Sarajevu pod brojem Ov 1049/03, nižestepeni

sudovi utvrđuju da tužitelj naročito ovlašćuje V.M.: „Da može za moj račun i u moje ime prodati moj stan u ul. ... stan broj 14, koji se sastoji od trpezarije, dnevnog boravka i soba i nus prostorije. Da može prenos vlasništva, knjiženje izvršiti po uplati pansiona broj 5 kod AD „K.“ S. Da kupca može uvesti u posjed stana i uzeti nadoknadu za prodati stan.“ Izvršenjem ugovora o punomoćstvu prvotuženi, punomoćnik tužitelja i prodavca zaključuje sa drugotuženim, kupcem 07.04.2003. g. Kupoprodajni ugovor o prodaji stana ovjeren pod brojem Ov 1989/03 07.04.2003. g. kod Općinskog suda Sarajevo II za kupoprodajnu cijenu od 40.000,00 KM, koja se prema odredbi člana 2. tog Ugovora prodavcu isplaćuje odmah po potpisivanju ugovora i ovjeri potpisa od strane nadležnog suda. Članom 5. Ugovora određeno je da je prodavac saglasan da kupac može na osnovu ugovora i bez njegove posebne saglasnosti (clausula intabulandi), a kada se zato stvore zakonski uslovi u svim evidencijama o vlasništvu na nekretninama, koje se vode kod sudova i drugih državnih organa i organizacija izvršiti u svoju korist (na svoje ime) prenos prava vlasništva na nekretninama iz člana 1. Ugovora. U postupku pred nižestepenim sudovima utvrđeno je da je drugotuženi kao kupac kupoprodajnu cijenu iz ugovora platio punomoćniku tužitelja, da je uveden u posjed stana i da se upisao kao vlasnik stana 1/1 u Knjizi položenih ugovora Općinskog suda u Sarajevu. Takođe je utvrđeno da je cijena pansiona broj 5 iznosila 28.000 eura, da punomoćnik tužitelja nije izvršio uplatu cijene pansiona, niti da je primljenu cijenu iz kupoprodajnog ugovora predao prodavcu, da je presudom Općinskog suda u Sarajevu broj 065-0-K-06-000595 od 25.12.2006. g. (pravosnažna 22.02.2007. g.) V.M. oglašen krivim za

počinjeno produženo krivično djelo prevare i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od jedne g. i šest mjeseci. Istom presudom krivični sud je usvojio imovinsko pravni zahtjev oštećenih i obavezao optuženog da oštećenim isplati štetu i to tužitelju u iznosu od 56.000,00 KM.

Članom 89. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima (dalje - ZOO) propisano je da je punomoćje ovlašćenje za zastupanje koje vlastodavac pravnim poslom daje punomoćniku, dok stav 2. istog člana propisuje da su postojanje i obim punomoćja nezavisni od pravnog odnosa na čijoj je podlozi punomoćje dato.

Prema odredbi člana 91. stav 1. ZOO punomoćnik može poduzimati samo one pravne poslove za čije je poduzimanje ovlašćen.

Polazeći od navedenih činjeničnih utvrđenja, posebno da primljenu kupoprodajnu cijenu punomoćnik tužitelja nije iskoristio za uplatu pansiona broj 5 kod AD „K.“ S., a što je bio uslov za prenos prava vlasništva na kupca stana, da je prenos prava vlasništva izvršen neovisno od tog uslova, nižestepeni sudovi zaključuju da je kupoprodajni ugovor zaključen mimo punomoći zbog čega da je ništav u smislu odredbe člana 103. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima, a što je osnov za usvajanje tužbenog zahtjeva.

Pravni zaključak nižestepenih sudova po ocjeni ovog suda nije pravilan.

Izvršenje ugovora o punomoćstvu od strane punomoćnika, tj. obavljanje pravnog posla od punomoćnika sa trećim licem u ime i za račun vlastodavca može imati različito dejstvo.

Tužitelj svoj tužbeni zahtjev temelji na tvrdnjama da zaključen ugovor o kupoprodaji stana, koji je punomoćnik zaključio sa drugotuženim, pravno ne obavezuje tužitelja kao vlastodavca, iako ga je punomoćnik obavio u ime i za račun vlastodavca, jer da se punomoćnik nije kretao u granicama datih mu ovlašćenja i uputstava pri obavljanju pravnog posla.

Za ocjenu osnovanosti postavljenog tužbenog zahtjeva značajno je da li se punomoćnik kretao u granicama ovlašćenja i uputstava navedenih u ugovoru, odnosno datih mu od vlastodavca ili nije, te da li je treće lice pri zaključenju pravnog posla bilo savjasno ili nije.

Ovaj sud zapaža da u punomoći opisana posebna ovlašćenja za prodaju stana nisu jasno definisana, da nije određena cijena stana i da su ovlašćenja prema utvrđenim uputstvima bila da je ugovorena cijena pansiona sa AD „K.“ iznosila 28.000 eura, što bi upućivalo i na cijenu stana, a koji podatak kupac nije mogao znati, nego je obavezan na isplatu cijene iz ugovora. Ako treće lice nije znalo niti je moglo znati da je punomoćnik prešao granice ugovorenih, odnosno datih mu ovlašćenja i uputstava, obavljeni pravni posao doveo bi do zasnivanja pravnog odnosa između vlastodavca i trećeg lica. Vlastodavac će taj pravni posao morati priznati za svoj i preuzeti obaveze i prava koji za njega proizilaze iz ovog pravnog posla. Vlastodavcu ostaje na raspolaganju samo pravo da zahtjeva naknadu štete od punomoćnika koja mu je na taj način prouzrokovana. Međutim, ako je treće lice znalo ili moralo znati da je punomoćnik prešao granice datog mu ovlašćenja ili postupio protivno datim mu uputstvima, obavljeni pravni posao neće imati dejstvo prema vlastodavcu, tj. neće se smatrati njegovim, neće ga obavezivati. Treće lice je poslovalo nesavjesno, pa je dužno i da snosi posljedice nesavjesnog poslovanja. Na vlastodavcu, u predmetnom slučaju tužitelju, je teret dokazivanja da je treće lice znalo ili moglo znati da je punomoćnik prešao granice datog mu ovlašćenja.

U predmetnom sporu, po ocjeni ovog suda, punomoćnik tužitelja koji je učinio krivično djelo prevare, koji je stan tužitelja prodao po nižoj cijeni od cijene prema uputstvima od vlastodavca za kupovinu pansiona broj 5 i koji primljeni iznos cijene po zaključenom ugovoru sa drugotuženim nije predao vlastodavcu, je postupao nesavjesno i njegovo nesavjesno postupanje je dovelo do njegove odgovornosti vlastodavcu kome je prouzrokovana šteta, a što je utvrđeno pravomoćnom krivičnom presudom kojom je i obavezan da štetu isplati tužitelju.

Tokom postupka tužitelj nije dokazao da je drugotuženi, kupac bio nesavjestan, da je znao ili mogao znati da punomoćnik tužitelja postupa prevarno i mimo datih ovlaštenja i uputstava. To ne proizilazi iz uslova u punomoći o prenosu prava vlasništva, jer tužitelj nije dokazao da je kupac znao ili mogao znati kolika je cijena pansiona i da punomoćnik neće izvršiti uplatu pansiona, odnosno da je nije izvršio po prijemu cijene prodatog stana.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 P 041666 14 Rev od 12.05.20015. g.)

<----->

Član 360. Zakona o obligacionim odnosima

PRILIKOM ODLUČIVANJA O PRIGOVORU ZASTARJELOSTI POTRAŽIVANJA, ZA PRAVILNU PRIMJENU MATERIJALNOG PRAVA, POTREBNO JE UTVRDITI ČINJENICE KADA JE ZASTARJELOST POČELA TEČI, DA LI JE BILO EVENTUALNIH ZASTOJA ZASTARJEVANJA I KADA JE DOŠLO DO PREKIDA ZASTARJELOSTI. PRI TOME JE IRELEVANTNO ZA KOJI VREMENSKI PERIOD JE POSTAVLJEN TUŽBENI ZAHTEJ, TJ. DA LI JE TUŽBENI ZAHTEJ POSTAVLJEN NA PERIOD KOJI JE KRAĆI OD ZASTARNOG ROKA KOJI SE IMA PRIMIJENITI NA KONKRETAN SLUČAJ.

Iz obrazloženja:

Predmet spora je zahtjev tužitelja za naknadu troškova korištenja poslovnog prostora tužitelja, naknadu troškova za utrošenu vodu, naknadu troškova PTT usluga, naknadu troškova za odvoz smeća, na ime utrošene električne energije i na ime naknade za plate radnicima tužitelja, a sve za vremenski period od 21.05.1997. do 01.01.2000. g..

Tužba u ovoj pravnoj stvari je podnesena dana 21.05.2001. g., a tuženi je u toku postupka istakao materijalnopravni prigovor zastarjelosti potraživanja. Odlučujući o tom prigovoru prvostepeni sud nalazi da je isti djelimično osnovan i odbija zahtjev tužitelja za isplatu svih potraživanja koja su dospjela do 21.05.1998. g., zauzimajući pravni stav da se u konkretnom slučaju ima primjeniti trogodišnji rok zastarjelosti iz odredbe člana 374. Zakona o obligacionim odnosima (reguliše pitanje zastare međusobnih potraživanja pravnih lica iz ugovora o prometu roba i usluga).

Odlučujući o žalbi tužitelja na prvostepenu presudu u odnosu na odbijajući dio tužbenog zahtjeva drugostepeni sud zauzima pravni stav da se u konkretnom slučaju prilikom odlučivanja o prigovoru zastarjelosti potraživanja nije mogla primjeniti odredba člana 374. ZOO, koja reguliše trogodišnji rok zastarjelosti, nego odredba člana 371. ZOO, koja reguliše petogodišnji rok zastarjelosti potraživanja. Međutim, po pravnom stavu drugostepenog suda ovaj rok zastarjelosti potraživanja ne može se primjeniti iz razloga što je tužbeni zahtjev postavljen na kraći period, tj. na period od 21.05.1997. do 01.01.2000. g., u čijim granicama sud odlučuje. Zbog toga drugostepeni sud odbija žalbu tužitelja i potvrđuje prvostepenu presudu u odbijajućem dijelu tužbenog zahtjeva.

Pravilan je pravni stav drugostepenog suda da se u konkretnom slučaju stranke nisu nalazile u ugovornom odnosu prometa roba i usluga i da se stoga na konkretan slučaj ne može primjeniti trogodišnji rok zastarjelosti potraživanja propisan odredbom člana 374. ZOO. Po ocjeni ovog suda pravni osnov tužbenog zahtjeva je odredba člana 218. ZOO (izdatak za drugog) za koji nije propisan poseban rok zastarjelosti potraživanja, pa se ima primjeniti opšti rok zastarjelosti potraživanja iz odredbe člana 371. ZOO, kako je to pravilno zaključio

drugostepeni sud. Međutim, osnovano revizija tužitelja ukazuje da je drugostepeni sud pogrešno primjenio materijalno pravo, a na pravilnu primjenu materijalnog prava u skladu sa odredbom člana 241. Zakona o parničnom postupku („Službene novine FBiH“ broj 53/03, 73/05 i 19/06 - u daljem tekstu: ZPP) ovaj sud pazi i po službenoj dužnosti, kada je zaključio da se na konkretan slučaj ne može primijeniti petogodišnji rok zastarjelosti potraživanja iz odredbe člana 371. ZOO iz razloga što je tužbeni zahtjev postavljen na period kraći od pet godina. Prilikom odlučivanja o prigovoru zastarjelosti potraživanja, za pravilnu primjenu materijalnog prava, potrebno je utvrditi činjenice kada je zastarjelost počela teći, da li je bilo eventualnih zastoja zastarjevanja i kada je došlo do prekida zastarjevanja (ove činjenice u skladu sa pravilom o teretu dokazivanja dužna je dokazati ona strana koja se na njih poziva). Pri tome je irelevantno za koji vremenski period je postavljen tužbeni zahtjev, tj. da li je tužbeni zahtjev postavljen na period koji je kraći od zastarnog roka koji se ima primijeniti na konkretan slučaj. Kako je u ovom predmetu utvrđeno da je najstarije potraživanje dospjelo za naplatu 01.06.1997. g., a tužba u ovoj pravnoj stvari, kojom je u skladu sa odredbom člana 388. ZOO prekinuto zastarjevanje, podignuta je dana 21.05.2001. g., to znači da u skladu sa odredbom člana 371. ZOO ni za jedno utuženo potraživanje nije nastupila zastarjelost, pa su nižestepeni sudovi pogrešno primijenili materijalno pravo kada su odbili tužbeni zahtjev za potraživanja koja su dospjela do 21.05.1998. g..

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 32 0 Ps 058210 14 Rev od 08.09.20015. g.)

<----->

Član 18. stav 1., član 54. stav 1. i član 172. Zakona o obligacionim odnosima
KADA JE U PITANJU RUŠENJE BESPRAVNO SAGRAĐENOG OBJEKTA, ČIJE SE RUŠENJE PROVODI PRINUDNIM PUTEM U POSTUPKU ADMINISTRATIVNOG IZVRŠENJA NA OSNOVU VALJANOG IZVRŠNOG NASLOVA, TADA TO RUŠENJE TREBA OBAVITI SA PAŽNJOM DOBROG DOMAĆINA, ODNOSNO TAKO DA ZA VLASNIKA NASTANE ŠTO JE MOGUĆE MANJA ŠTETA.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 22 0 P 004593 13 Rev od 07.10.2014. g.).

<----->

Član 218. Zakona o obligacionim odnosima
IZDATAK ZA DRUGOG, KOJIM SE MAKAR I DJELIMIČNO ISPUNJAVA TUĐA ZAKONSKA OBAVEZA DAJE OSNOV ZA PRIMJENU ODREDBE ČLANA 218. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 20 0 Rs 018411 12 Rev od 31.01.2013. g.)

<----->

Član 312. Zakona o obligacionim odnosima
POVJERILAC IMA PRAVO URAČUNATI NESPECIFICIRANU DUŽNIKOVU UPLATU PO PRAVILIMA IZ ČLANA 312. STAV 2. DO 4. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA, TE TAKVOM UPLATOM MOŽE PODMIRITI I ZASTARJELU OBAVEZU.
POVJERILAC TREBA NAVESTI I DOKAZATI KOJE JE POTRAŽIVANJE NAMIRIO TAKVOM UPLATOM, JER SE U PROTIVNOM SMATRA DA JE DUŽNIK PODMIRIO ONU OBAVEZU KOJU ON SMATRA PLAĆENOM.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 58 0 Ps 0 40676 11 Rev od 17.01.2013. g.)

<----->

Član 436. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima

RAZLOG ZBOG ČEGA CEDENT PRENOSI SVOJE PRAVO NA CESIONARA NIJE BITAN ZA VALJANOST CESIJE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 33 0 P 045397 12 Rev od 25.07.2013. g.)

<----->

Član 62. Zakona o obligacionim odnosima

UGOVOR O POKLONU JE UGOVOR BEZ NAKNADE, PA JE POBUDA ZA ZAKLJUCENJE TAKVOG UGOVORA NJEGOV BITNI ELEMENT, O KOME SE MORA VODITI RACUNA I KAD NIJE IZRICITO NAVEDENA U UGOVORU. POSTOJANJE ZABLUDE O POBUDI KOJA JE BILA ODLUCNA ZA PREUZIMANJE OBAVEZE DUŽAN JE U POSTUPKU DOKAZATI POKLONODAVAC.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 51 0 P 005913 10 Rev od 31.01.2012. g.)

<----->

Član 66. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

NIŠTAV JE UGOVOR KOJI NIJE ZAKLJUCEN SAGLASNOŠĆU VOLJA UGOVORNIH STRANA, VEC JE NASTAO SAGLASNOŠĆU NJIHOVIH VOLJA DA SE KOD TRECIIH LICA ILI DRŽAVNIH ORGANA STVORI PRIVID SKLOPLJENOG UGOVORA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 28 0 P 002343 11 Rev od 21.05.2012. g.).

<----->

Član 85. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

UGOVOR IZMEDU VLASTODAVCA I ZASTUPNIKA, KOJIM SE ZASTUPNIK OBAVEZUJE DA U IME I ZA RACUN VLASTODAVCA PREDUZIMA ODREĐENE PRAVNE POSLOVE, NEPOSREDNO OBAVEZUJE VLASTODAVCA I DRUGU UGOVORNU STRANU. DRUGA UGOVORNA STRANA, POVODOM PRAVA I OBAVEZA IZ UGOVORA, NE NALAZI SE U MATERIJALNO PRAVNOM ODNOSU SA ZASTUPNIKOM DRUGE UGOVORNE STRANE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 58 0 P 000281 11 Rev 2 od 29.08.2012. g.)

<----->

Član 99. stav 2. i Član 100. Zakona o obligacionim odnosima

PRAVILO O TUMACENJU SPORNIH I NEJASNIH ODREDBI NIJE PRIMARAN VEC SEKUNDARAN PRINCIP TUMACENJA UGOVORA, KOJI DOLAZI DO PRIMJENE TEK AKO SE DRUGIM METODAMA TUMACENJA NEJASNOCA NE MOŽE OTKLONITI.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 65 0 Ps 021039 11 Rev 2 od 23.02.2012. g.)

<----->

Član 103. Zakona o obligacionim odnosima

OKOLNOST DA SU UGOVARACI USMENO UGOVORILI DRUGACIJU KUPOPRODAJNU CIJENU U ODNOSU NA CIJENU NAZNACENU U PISMENOM KUPOPRODAJNOM UGOVORU NE CINI Taj UGOVOR NIŠTAVIM.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 17 0 P 002296 11 Rev od 31.05.2012. g.)

<----->

Član 103. i Član 111. Zakona o obligacionim odnosima

RAZLOZI ZA PONIŠTENJE RUŠLJIVOG UGOVORA RAZLIKUJU SE OD RAZLOGA ZA NIŠTAVOST UGOVORA PA SE TUŽBA ZA UTVRĐENJE NIŠTAVOSTI UGOVORA NE MOŽE ZASNIVATI NA CINJENICAMA KOJE PREDSTAVLJAJU RAZLOG RUŠLJIVOSTI.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 32 0 P 057322 11

Rev od 23.02.2012. g.)

<----->

Član 138. Zakona o obligacionim odnosima

PRIMJENA ODREDBE ČLANA 138. ZOO MOGUCA JE SAMO POD SLIJEDECIM KUMULATIVNO ISPUNJENIM USLOVIMA: A) DA SE RADI O DVOSTRANOM UGOVORU; B) DA JE U PITANJU TAKVA NEMOGUCNOST ISPUNJENJA OBAVEZA KOJA VODI GAŠENJU OBAVEZE, ODNOSNO DA SE RADI O NAKNADNOJ OBJEKTIVNOJ, TRAJNOJ I POTPUNOJ NEMOGUCNOSTI ISPUNJENJA OBAVEZE ZA KOJU DUŽNIK NIJE ODGOVORAN; C) DA JE DRUGA STRANA ODGOVORNA ZA NEMOGUCNOST ISPUNJENJA. DRUGA STRANA JE ODGOVORNA AKO JE DO NEMOGUCNOSTI ISPUNJENJA DOŠLO ZBOG OKOLNOSTI KOJA JE MOGLA SPRIJECITI, OTKLONITI ILI IZBJECI, KAO I KADA JE NEMOGUCNOST ISPUNJENJA NASTUPILA ZBOG OKOLNOSTI KOJE NIJE MOGLA SPRIJECITI, OTKLONITI ILI IZBJECI, AKO JE STVORILA SITUACIJU U KOJOJ JE DOŠLO DO NEMOGUCNOSTI ISPUNJENJA.

Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 65 0 Ps 013088 12

Rev od 29.08.2012. g.)

<----->

Član 162. Zakona o obligacionim odnosima

TUŽENI, KOJI JE UKLONIO TERETNA MOTORNA VOZILA TUŽITELJA SA PUTA KOJA JE OVAJ POSTAVIO U NAMJERI DA GA ONEMOGUCI DA TIM PUTEM PROVEZE ROBU KOJU JE U SKLADU SA UGOVORIMA TREBAO U ODREĐENO VRIJEME UTOVARITI U ŽELJEZNICKE VAGONE, NE ODGOVARA ZA ŠTETU NASTALU TOM PRILIKOM NA VOZILIMA TUŽITELJA JER JE POSTUPAO U USLOVIMA DOZVOLJENE SAMOPOMOCI, BUDUCI DA JE ŠTITIO SVOJU IMOVINU I OTKLANJAO POVREDU SVOGA PRAVA.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj 70 0 Ps 001141 10

Rev od 09.02.2012. g.)

<----->

Član 186. i Član 277. Zakona o obligacionim odnosima

ZAKONSKA ZATEZNA KAMATA NA NENOVCANU MATERIJALNU ŠTETU TECE POCEV OD DANA NASTANKA ŠTETE, A NA NEMATERIJALNU ŠTETU POCEV OD DANA PODNOŠENJA TUŽBE, IZUZEV UKOLIKO JE ŠTETA NASTALA ODNOSNO TUŽBA PODNESENA PRIJE PUŠTANJA U OPTICAJ NOVCANE JEDINICE KONVERTIBILNA MARKA. U TIM SLUCAJEVIMA ZAKONSKA ZATEZNA KAMATA NA NENOVCANU MATERIJALNU I NEMATERIJALNU ŠTETU TECE OD 22.06.1998. g., KAO DANA PUŠTANJA U OPTICAJ KONVERTIBILNE MARKE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 32 0 P 052782 11 Rev

od 07.06.2012. g.)

<----->

Član 210. Zakona o obligacionim odnosima

STICANJE BEZ OSNOVA MOŽE SE MANIFESTOVATI NE SAMO U POVEĆANJU IMOVINE VEC I U NJENOJ NEOPRAVDANOJ UŠTEDI NA TERET DRUGE STRANE.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj 58 0 Ps 901258 10 Rev 2 od 22.03.2012. g.)

<----->

Član 210. i Član 219. Zakona o obligacionim odnosima

Član 127. Zakona o parničnom postupku

BESPRAVNO KORIŠTENJE NECIJEG PUTA DAJE VLASNIKU PUTA PRAVO NA ZAHTIJEV ZA NAKNADU S NASLOVA STICANJA BEZ OSNOVA, O CIJOJ VISINI, KADA SU ZA TO ISPUNJENE ZAKONSKE PRETPOSTAVKE, SUD MOŽE ODLUCITI I NA OSNOVU SLOBODNE OCIJENE.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj 32 0 P 063523 11 Rev od 10.04.2012. g.)

<----->

Član 372. Zakona o obligacionim odnosima

SAMOSTALNO POTRAŽIVANJE ZATEZNIH KAMATA, NAKON PODMIRENJA GLAVNOG POTRAŽIVANJA, ZASTARIJEVA U ROKU OD TRI g. OD DOSPIJECA SVAKOG POJEDINOG DNEVNOG OBROKA KAMATA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 65 0 P 045098 11 Rev od 03.11.2011. g.)

<----->

Član 377. Zakona o obligacionim odnosima

Član 100. Zakona o krivičnom postupku SFRJ

NE PODLIJEŽE ZASTARI ZAHTJEV ZA NAKNADU ŠTETE PROUZROKOVANE NEKIM OD KRIVICNIH DIJELA PROTIV COVJECNOSTI I MEDUNARODNOG PRAVA ZA KOJA KRIVICNI ZAKON NE PREDVIDA ZASTARIJEVANJE KRIVICNOG GONJENJA I IZVRŠENJA KAZNE.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 68 0 P 001956 11 Rev od 15.11.2011. g.)

<----->

Član 394. Zakona o obligacionim odnosima

U SLUCAJU KADA OBAVEZA TUŽENOG GLASI ISKLJUCIVO NA DOMACU VALUTU, BEZ UGOVARANJA VALUTNE KLAUZULE, NEMA ZAKONSKOG OSNOVA ZA SVOĐENJE POTRAŽIVANJA TUŽITELJA NA DEVIZNU PROTIVRIJEDNOST OBAVEZE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 65 0 P 041794 11 Rev od 14.06.2012. g.).

<----->

Član 68. Zakona o obligacionim odnosima

KADA KUPAC, NAKON ZAKLJUCENJA UGOVORA O KUPOPRODAJI, PISMENOM IZJAVOM IZRAZI PRODAVCU VOLJU "DA SE UGOVOR STAVI VAN SNAGE", A PRODAVAC NAKON TOGA PODNESE PROTIV NJEGA TUŽBU ZA PREDAJU U POSJED PREDMETA KUPOPRODAJE, IMA SE ZAKLJUCITI DA SE PRODAVAC NA Taj NACIN SAGLASIO SA KUPCEM I DA JE KUPOPRODAJNI UGOVOR RASKINUT NEFORMALNIM SPORAZUMOM.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 70 0 P 000337 09 Rev od 27.01.2011. g.)

<----->

Član 133. Zakona o obligacionim odnosima

DO RASKIDA UGOVORA ZBOG PROMIJENJENIH OKOLNOSTI NE DOLAZI PO SILI ZAKONA NITI PROSTOM IZJAVOM JEDNE UGOVORNE STRANE, VEC SAMO ODLUKOM SUDA KOJA IMA

KONSTITUTIVNI KARAKTER.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 64 0 P 006046 10
Rev od 15.02.2011. g.)

<----->

Član 196. Zakona o obligacionim odnosima
ZA DONOŠENJE ODLUKE O IZMJENI DOSUDENE RENTE OD ODLUCNOG ZNACAJA JE RASPRAVITI I UTVRDITI DA LI SU SE I U CEMU ZNATNIJE PROMJENILE OKOLNOSTI NA OSNOVU KOJIH JE DONESENA PRIJAŠNJA ODLUKA O PLACANJU RENTE. U SPORU ZA POVEĆANJE RANIJE DOSUDENE RENTE TUŽENI NE MOŽE SUSPJEHOM ISTICATI PRIGOVORE KOJIMA OSPORAVA PRAVLNOST RANIJEG UTVRĐENJA PRAVA NA RENTU.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj 70 0 Rs 000525 10 Rev od 08.09.2011. g.)

<----->

Član 215. Zakona o obligacionim odnosima
NAKNADA NUŽNIH TROŠKOVA I TROŠKOVA KOJI SU BILI KORISNI ZA VLASNIKA STVARI NAKNADUJU SE NESAVJESNOM POSJEDNIKU PO CIJENAMA U VRIJEME PREDAJE STVARI VLASNIKU, A PREMA TIM CIJENAMA SE UTVRĐUJE I VRIJEDNOST KORISTI KOJU JE OVAJ POSJEDNIK IMAO OD STVARI.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 70 0 P 000205 09
Rev od 06.01.2011. g.)

<----->

Član 280. - 285. Zakona o obligacionim odnosima
DA BI TUŽITELJ USPIO U SPORU POKRENUTIM PAULIJANSKOM TUŽBOM DUŽAN JE DOKAZATI DA JE ZAKLJUCENJEM SPORNOG UGOVORA TUŽENI, KAO NJEGOV DUŽNIK, UMANJIO SVOJU IMOVINU U TOJ MJERI DA NEMA SREDSTAVA ZA ISPUNJENJE TUŽIOCEVOG POTRAŽIVANJA, ODNOSNO DA TUŽENI NE POSJEDUJE DRUGU IMOVINU IZ KOJE BI MOGAO IZMIRITI SVOJU OBAVEZU PREMA TUŽITELJU.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 70 0 P 000233 09
Rev od 03.02.2011. g.)

<----->

Član 391. Zakona o obligacionim odnosima
ZA PREKID ZASTARJEVANJA NIJE DOVOLJNO DA POVJERILAC PISMENO ILI USMENO POZOVE DUŽNIKA DA ISPUNI OBAVEZU. ZASTARA SE PREKIDA PODNOŠENJEM TUŽBE, ALI NE I POZIVANJEM DUŽNIKA IZVAN SPORA DA NAKNADI ŠTETU.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 65 0 Rs 080883 11
Rev od 29.09.2011. g.)

<----->

Član 67. stav 1. i član 446. Zakona o obligacionim odnosima
UGOVOR O PREUZIMANJU DUGA MOŽE SE ZAKLJUČITI PROSTOM SAGLASNOŠĆU VOLJA UGOVORNIH STRANA, PA SE POSTOJANJE VOLJE ZA ZAKLJUČENJE TAKVOG NEFORMALNOG UGOVORA MOŽE ISKAZATI I PUTEM ODREĐENIH KONKLUDENTNIH RADNJI.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj 070-0-Rev-08-001012 od 10.11.2009. g.)

<----->

Član 79. Zakona o obligacionim odnosima

KAPARA SE DAJE U TRENUTKU ZAKLJUČENJA UGOVORA KAO ZNAK DA JE UGOVOR NASTAO I KAO SREDSTVO OBEZBJEĐENJA IZVRŠENJA TOG UGOVORA. ONA SE MORA IZRIČITO UGOVORITI, PA SE POSTOJANJE UGOVORA O KAPARI NE MOŽE PRETPOSTAVLJATI SAMO NA OSNOVU ČINJENICE DA JE KUPAC U VRIJEME ZAKLJUČENJA UGOVORA DAO PRODAVCU IZVJESTAN NOVČANI IZNOS.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-001132 od 24.12.2009. g.)

<----->

Član 103. Zakona o obligacionim odnosima

OKOLNOST DA TUŽITELJICA, KAO PRODAVAC, U VRIJEME ZAKLJUČENJA UGOVORA O PRODAJI STANA NIJE BILA UPISANA U ZEMLJIŠNOJ KNJIZI KAO VLASNIK STANA NEMA ZA POSLJEDICU NIŠTAVOST UGOVORA UKOLIKO SE TUŽITELJICA, NAKON ZAKLJUČENJA TOG UGOVORA, UKNJIŽILA KAO VLASNIK STANA, NAKON ČEGA SE I KUPAC, OSNOVOM UGOVORA O PRODAJI STANA, UKNJIŽIO KAO VLASNIK STANA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-001687 od 15.09.2009. g.)

<----->

Član 148. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

UGOVORNI ODNOS IZMEĐU DVA LICA NE PROTEŽE SE NA UGOVORNI ODNOS JEDNOG OD NJIH I TREĆEG LICA, JER UGOVOR, U PRAVILU, STVARA PRAVA I OBAVEZE SAMO ZA UGOVORNE STRANE.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj 070-0-Rev-09-000212 od 09.03.2010. g.)

<----->

Član 210. i član 211. Zakona o obligacionim odnosima

PRAVNO LICE, KOJE KAO DAVALAC STANA NA KORIŠTENJE ULOŽI SVOJA NOVČANA SREDSTVA U RENOVIRANJE STANA PRIVREMENOG KORISNIKA, INAČE DIREKTORA TOG PRAVNOG LICA, A KOGA NA TO ULAGANJE NE OBAVEZUJE NITI JEDNA ZAKONSKA ILI UGOVORNA ODREDBA, NE MOŽE OSNOVANO, PO ISELJENJU PRIVREMENOG KORISNIKA, ZAHITIJEVATI OD PREDRATNOG NOSIOCA STANARSKOG PRAVA POVRAT TIH ULOŽENIH SREDSTAVA POZIVOM NA ODREDBE O STICANJU BEZ OSNOVA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-09-000216 od 01.04.2010. g.)

<----->

Član 210. i član 394. Zakona o obligacionim odnosima

STICALAC BEZ OSNOVA VRAĆA SVE ONO ŠTO JE NEOSNOVANO STEKAO, BEZ OBZIRA NA SVOJU SAVJESNOST ILI NESAVJESNOST, KOJA JE ZNAČAJNA SAMO ZA PITANJE VRAĆANJA PLODOVA I PLAĆANJE ZATEZNIH KAMATA, PRI ČEMU SE PRVENSTVENO VRŠI USPOSTAVA PRIJAŠNJEG STANJA BILO DA SE RADI O INDIVIDUALNO ODREĐENOJ STVARI, GENERIČKOJ STVARI ILI O SUMI NOVCA. ISKLJUČENA JE MOGUĆNOST REVALORIZACIJE PRIMLJENE SUME NOVCA NJENIM PRETVARANJEM U DRUGU VALUTU (NJEMAČKU MARKU) TE POTOM PRETVARANJE OVE U VAŽEĆU DOMAĆU VALUTU NA DAN PRESUĐENJA, JER BI TAKVIM POSTUPANJEM BILO IZIGRANO NAČELO MONETARNOG NOMINALIZMA IZRAŽENO U ČLANU 394. ZOO, KOJE PODRAZUMIJEVA ISPLATU ONOG BROJA NOVČANIH JEDINICA NA KOJI OBAVEZA GLASI.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj 070-0-Rev-08-001688 od 23.02.2010. g.)

<----->

Član 262. Zakona o obligacionim odnosima

VLASNICI ILI OSNIVAČI PRAVNOG LICA NISU AKTIVNO LEGITIMISANI U SPORU RADI ISPUNJENJA UGOVORA ZAKLJUČENOG IZMEĐU TOG PRAVNOG LICA I DRUGOG PRAVNOG LICA.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-001066 od 23.02.2010. g.)

<----->

Član 361., član 373. i član 375. Zakona o obligacionim odnosima
Član 19. stav 1. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija

ZASTARA ZAHTJEVA ZA ISPLATU ZAKUPNINE KOD UGOVORA O ZAKUPU KOJIM JE OBAVEZA ZAKUPCA ZA PLAĆANJE ZAKUPNINE ODLOŽENA DO NAMIRENJA NJEGOVIH SREDSTAVA ULOŽENIH U PREDMET ZAKUPA POČINJE TEĆI OD NASTUPANJA UGOVORENOG ODLOŽNOG USLOVA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 58 0 Ps 044546 09 Rev od 20.03.2010. g.)

<----->

NEPOSTOJANJE ZELENAŠKOG UGOVORA
Zakon o obligacionim odnosima - član 141 stav 1

Ne mogu se prihvatiti tvrdnje tuženog-protivtužioca da je ugovor o pružanju usluga zaključen s obzirom na njegovo nedovoljno iskustvo i da je u pitanju zelenaški ugovor kada je on pravno lice za koje postoji pretpostavka da bi u pravnom prometu trebalo znati vrijednost svoje prestacije i prestacije druge ugovorne strane, da su lica koja nastupaju u njegovo ime i

za njegov račun profesionalci koji bi trebalo da posjeduju potrebno iskustvo i određeno poslovno znanje da mogu zaključiti o posljedicama ugovora, ocjeniti da li je taj ugovor za njega štetan ili ne, jer od svega toga zavisi njegov ekonomski uspjeh.

Obrazloženje:

"Na osnovu izvedenih dokaza i rezultata cijelokupnog postupka, prvostepeni sud je utvrdio da je u dužem vremenskom periodu od 2014. do 2017. g. tužilac tuženom dostavljao račune za izvršene usluge održavanja i ažuriranja Internet stranica za R., D. i N.; da je fakturisao usluge adaptacije tv spotova, emitovanje tv spotova za R., da je fakturisao troškove organizacije nagradne igre G.7 u periodu od 25.02.2016. do 20.06.2016. g., te da je fakturisao PR usluge za N., R. i D.; da iz nalaza i mišljenja vještaka finansijske struke proizlazi da je tuženi izvršene usluge plaćao putem kompenzacija i gotovinskim uplatama, te da je u periodu od 01.01.2015. do 31.12.2017. g. tuženi tužiocu platio preko računa 115.300,00 KM, putem kompenzacije 137.508,88 KM, tj. ukupno 252.808,88 i da dug na dan 31.12.2017. g. iznosi 15.122,24 KM, a da isti odnosi na neplaćene fakture iz 2016. g. u iznosu od 9.688,88 KM i fakture iz 2017. g. u iznosu od 5.441,36 KM, koje je tuženi evidentirao u svom knjigovodstvu, a 22.01.2018. g. jednostrano izvršio otpis ovog duga i isknjižavanje navodeći u knjigovodstvenoj dokumentaciji "tužba-otpis isknjižava se" koje nije potkrijepljeno odgovarajućom dokumentacijom o eventualnom izvršenom plaćanju; da iz iskaza zakonskog zastupnika tuženog R.N. proizlazi da je od 2002. g. radio kao komercijalista, a da je od 03.09.2018. g. direktor, da je, kada je došla tužba pregledao dokumentaciju i nije mogao naći bilo kakav ugovor da bi znao na osnovu čega su ispostavljene i plaćane fakture, da je U.a. bio ovlašten distributer za R. do 2015. g., a od 2015. do kraja 2018. g. je bio tuženi A., da su oni preuzeli sve dobavljače i obaveze koje je do tada imao U.a., da on nije našao nikakav trag u knjigama da je tuženi tražio bilo kakvu uslugu od tužioca, odnosno da u knjigovodstvu tuženog ne postoji dokument o izvršenim uslugama tužioca niti dokument o načinu obračuna naknada; da je saglasnosti za kompenzacije potpisivao tuženi; da je I. na dan 31.12.2012. g., 31.12.2013. g., 31.12.2014. g. potpisao i ovjerio U.a. od koga je tuženi preuzeo sve dobavljače i obaveze koje je do tada imao U.a., a za period od 01.01.2016. do 31.12.2016. g. tuženi.

Kod ovako utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud nalazi da su se parnične stranke nalazile u poslovnom odnosu duži vremenski period po osnovu ugovora o pružanju usluga za koji zakon ne propisuje obaveznu pismenu formu, da je tužilac u periodu od 2015. do 2017. g. za tuženog vršio usluge održavanja i ažuriranja Internet stranice kao i PR usluge i da je za sve usluge tuženom ispostavljao račune koje je tuženi knjižio u svojoj evidenciji i većim dijelom i plaćao a da nije prigovarao ispostavljenim fakturama niti je iste osporavao, da je tužilac dokazao da je svoju ugovorom preuzetu obavezu izvršio, te da je u skladu sa odredbom člana 262. ZOO ovlašten da zahtijeva ispunjenje obaveze od tuženog, a o visini je odlučio na temelju nalaza i mišljenja vještaka finansijske struke, te je utvrdio da je zahtjev tužioca osnovan.

U pogledu protivtužbenog zahtjeva prvostepeni sud zaključuje da nema neosnovanog obogaćenja u smislu odredbe člana 210. ZOO, obzirom da je tuženi tužiocu plaćao ispostavljene fakture za izvršene usluge po osnovu ugovora, što ne spori ni zakonski zastupnik tuženog, te da nije osnovan zahtjev za vraćanje datog, iz kog razloga je protivtužbeni zahtjev odbio.

Drugostepeni sud je prihvatio činjenično utvrđenje i pravne zaključke prvostepenog suda te je žalbu tuženog - protivtužioca odbio i temeljem odredbe člana 226. ZPP prvostepenu presudu potvrdio.

Obrazložio je da se iz sadržaja faktura koje su provedene kao dokaz u ovom sudskom postupku da utvrditi da su se parnične stranke nalazile u materijalno pravnom odnosu po osnovu ugovora o djelu iz odredbe člana 600. ZOO, za koji zakon ne zahtijeva posebnu pismenu formu, jer se radi o neformalnom ugovoru, a da se iz računa da utvrditi koje su tačno usluge iz osnova ugovora o djelu od strane tužioca kao izvršioca izvršene za tuženog kao naručioca, kao i koja je jedinična cijena. U skladu sa pravilima o teretu dokazivanja iz člana 7. i 123. ZPP, po ocjeni drugostepenog suda tužilac je dokazao koje je usluge vršio za tuženog, koja je cijena tih usluga, a da su se stranke nalazile u materijalno pravnom odnosu po osnovu ugovora o djelu, proizilazi i iz činjenice da je tri g. tuženi vršio plaćanja ovih usluga po ispostavljenim računima.

Drugostepeni sud je ocijenio neosnovanim navode tuženog da je pogrešno smatrao da je preuzeo sve obaveze ranijeg dilera (U.a.B.) i da je iz tog razloga vršio plaćanja ne znajući šta plaća, jer je tuženi pravno lice registrovano za obavljanje određene djelatnosti pa su neprihvatljivi navodi da jedno pravno lice duži niz godina plaća račune, a da pri tome pogrešno smatra da ima obavezu da te račune plaća, te da je tvrdnje (da li je ove obaveze od ranijeg dilera predmetnih putničkih vozila preuzeo ili nije i da li je trebao plaćati ispostavljene račune ili ne) tuženi morao dokazivati u prvostepenom postupku, što isti nije učinio niti dokazao, pa drugostepeni sud ove navode ocjenjuje paušalnim i bez uticaja na pravilnost prvostepene odluke, kao i navode da računi koje je platio nikada nisu tuženom dostavljeni, jer su suprotni provedenim dokazima, iz kojih jasno proizilazi da su računi plaćeni osim u jednom neznatnom dijelu koji je predmet ovoga spora.

Drugostepeni sud se izjašnjava da je u konkretnom slučaju ugovor koji je između parničnih stranaka zaključen punovažan ugovor i obaveza iz tog ugovora, koja se odnosi na usluge reklamiranja, održavanje Internet stranice, medijskog predstavljanja tuženog, organizovanje nagradnih igara je dopuštena i određena, te je ta obligacija punovažna u smislu odredbe člana 46. ZOO.

Takav ugovor nije suprotan prinudnim propisima, jer je iz predmetnih računa jasno da je namjera ugovornih strana u ovom materijalno pravnom odnosu bila medijsko predstavljanje tuženog koji je distributer vozila marke R., N. i D., odražavanje Internet stranica tuženog preko kojih se takođe medijski predstavlja tuženi i održavanje nagradnih igara, pa je predmet ugovora o pružanju usluga, određen, dopušten, ne protivi se javnom poretku niti prinudnim propisima, te nema niti jednog elementa koji bi ugovor činio ništavim u skladu sa odredbom člana 104. a u vezi sa članom 47. ZOO.

Odluke nižestepenih sudova su pravilne i revizijom se ne dovode u sumnju.

Iz činjeničnog utvrđenja nižestepenih sudova proizilazi da je vremenskom periodu od 2014. do 2017. g. tužilac tuženom dostavljao račune za izvršene usluge održavanja i ažuriranja Internet stranica za R., D. i N.; da je fakturisao usluge adaptacije tv spotova, emitovanje tv spotova za R., da je fakturisao troškove organizacije nagradne igre G.7. u periodu od 25.02.2016. do 20.06.2016. g., te da je fakturisao PR usluge za N., R. i D., da je za ove usluge tužilac tuženom ispostavljao račune koje je tuženi knjižio u svojoj evidenciji i većim dijelom i plaćao a da nije prigovarao ispostavljenim fakturama niti je iste osporavao, da je tuženi izvršene usluge plaćao putem kompenzacija i gotovinskim uplatama, te dao saglasnost za kompenzacije i na I.

Na osnovu tako utvrđenog činjeničnog stanja pravilno su nižestepeni sudovi zaključili da su se parnične stranke nalazile u poslovnom odnosu duži vremenski period po osnovu ugovora o pružanju usluga - ugovora o djelu iz odredbe člana 600. ZOO, za čije zaključenje nije propisana obavezna pismena forma, po osnovu koga je tužilac tuženom ispostavio fakture, koje je tuženi knjižio u svojoj evidenciji i većim dijelom i plaćao putem kompenzacija i

gotovinskim uplatama a da nije prigovarao ispostavljenim fakturama, pa se prigovori tuženog da je o postojanju ugovora zaključeno samo na osnovu faktura ne mogu prihvatiti.

Parnične stranke su pravni subjekti, koji u zasnivanju obligacionih odnosa postupaju u skladu sa svojim opštim aktima (član 22. stav 1. ZOO), kojima se određuje način postupanja, ovlaštenja zaposlenih u okviru pravnog lica, te u pravnom prometu i drugo.

Tuženi je navodio da je U.a. bio ovlašteni distributer za R. do 2015. g., a od 2015. do kraja 2018. g. je bio tuženi, da je preuzeo sve dobavljače i obaveze koje je do tada imao U.a., ali da nije našao nikakav trag u knjigama da je tuženi tražio bilo kakvu uslugu od tužioca, odnosno da u knjigovodstvu tuženog ne postoji dokument o izvršenim uslugama tužioca niti dokument o načinu obračuna naknada. Na tim tvrdnjama (da nije tražio od tužioca nikakvu uslugu, da u knjigovodstvu tuženog ne postoji dokument o izvršenim uslugama) osporava postojanje ugovora odnosno obligacionog odnosa sa tužiocem.

Pravilno su nižestepeni sudovi primijenili pravila o teretu dokazivanja iz člana 7. i 123. ZPP, te zaključili da je tužilac dokazao da je bio u dugotrajnom poslovnom odnosu sa tuženim i da je izvršio usluge koje je fakturisao, a koje tuženi nije platio, a da je tuženi bio dužan da dokaže ko je u međusobnom poslovnom odnosu između parničnih stranaka za tuženog prihvatao fakture, nalagao plaćanje, potpisivao izvode otvorenih stavki, da li je to potpisivao direktor ili lice po ovlaštenju direktora, ili lice koje takvo ovlaštenje nije imalo.

Članom 103. stav 1. ZOO je propisano da su ništavi oni ugovori koji su protivni javnom poretku, prinudnim propisima i u dobrim običajima, ako cilj povrijeđenog pravila ne upućuje na neku drugu sankciju ili ako zakon u određenom slučaju ne propisuje nešto drugo.

Ugovor je ništav i usljed nedopuštenosti predmeta ugovora (član 49. u vezi sa članom 47. ZOO), jer je protivan javnom poretku, kao i kada je predmet obaveze nemoguć, nedopušten, neodređen ili neodrediv (član 47. ZOO).

I po ocjeni ovog suda obaveza iz konkretnog ugovora (koja se odnosi na usluge reklamiranja, održavanje Internet stranice, medijsko predstavljanje tuženog, organizovanje nagradnih igara) je dopuštena i određena, te je ta obligacija punovažna u smislu odredbe člana 46. ZOO. Takođe, ugovor nije ništav u smislu odredbe člana 103. ZOO jer nije suprotan prinudnim propisima niti protivan javnom poretku.

U smislu odredbe člana 141. stav 1. ZOO ništav je ugovor kojim se neko, koristeći se stanjem nužde ili teškim materijalnim stanjem drugog, njegovim nedovoljnim iskustvom, lakomislenošću, ili zavisnošću, ugovori za sebe ili trećeg nesrazmjernu korist koja je u očiglednoj nesrazmjeri sa onim što je on drugom dao ili učinio, ili se obavezao dati ili učiniti.

Zelenaški ugovor je ništav ugovor jer je protivan načelima iz člana 12, člana 15. i člana 21. stav 1. ZOO, kao i moralnim shvatanjima društva.

Tuženi je u toku postupka, a to ponavlja i u reviziji, tvrdio da je ugovor za koji nižestepeni sudovi smatraju da je zaključen, zelenaški ugovor, da je u januaru 2015. g. preuzeo obaveze društva U.a. d.o.o. B. i navodno postojeći ugovor o pružanju usluga, da je usljed očigledno nedovoljnog iskustva tuženog u takvoj vrsti posla, odnosno postojanja nedostataka određenog poslovnog znanja o značenju i posljedicama namjeravanog sklapanja zelenaškog ugovora, tuženi pristupio dotičnom sklapanju, iako za njega štetnom, jer je bio uvjeren da postupa pravilno, a da se druga strana očigledno koristila nedovoljnim iskustvom tuženog i ušla u ovaj ugovorni odnos u namjeri sticanja nesrazmjerno veće naknade u odnosu na vrijednost usluga, da je postojala očigledna nesrazmjera, tako da je (što je utvrđeno nalazom i mišljenjem vještaka) u periodu oko tri g. tužiocu platio ukupno 252.808,88 KM i još mu duguje 15.122,24 KM (ukupno 267.931,12 KM), što je preko 8.000,00 KM mjesečno, a da je opštepoznata činjenica da se mjesečno održavanje internet stranice naplaćuje 100,00 KM.

Ovi prigovori tuženog nisu osnovani.

Tuženi nije dokazao da je ugovor koji je zaključen zelenaški i da su ispunjeni uslovi iz člana 141. stav 1. ZOO, tj. da je zaključen koristeći se stanjem nužde ili teškim materijalnim stanjem tuženog. Ne mogu se prihvatiti tvrdnje tuženog da je ugovor zaključen s obzirom na nedovoljno iskustvo tuženog, jer je tuženi pravno lice za koje je pretpostavka da bi u pravnom prometu trebalo znati vrijednost svoje prestacije i prestacije druge ugovorne strane, da su lica koja nastupaju u njegovo ime i za njegov račun profesionalci koji bi trebalo da posjeduju potrebno iskustvo i određeno poslovno znanje da mogu zaključiti o posljedicama ugovora, ocjeniti da li je taj ugovor za njega štetan ili ne, jer od svega toga zavisi njegov ekonomski uspjeh.

Pored toga, tuženi nije dokazao ni da je druga strana u ovaj ugovorni odnos ušla u namjeri sticanja nesrazmjerno veće naknade u odnosu na vrijednost usluga i da je postojala očigledna nesrazmjera, što je drugi kumulativni uslov koji u smislu odredbe člana 141. stav 1. ZOO treba biti ispunjen. Da li je disproporcija uzajamnih davanja takva da flagrantno narušava načelo jednake vrijednosti uzajamnih davanja i da stoga predstavlja očiglednu nesrazmjernu, potrebno je utvrditi u svakom konkretnom slučaju.

Zbog toga nisu prihvatljivi prigovori tuženog da se očigledna nesrazmjera temelji na tome da je u periodu oko tri g. tužiocu platio ukupno 252.808,88 KM i da mu duguje 15.122,24 KM, iz čega tuženi zaključuje da je to preko 8.000,00 KM mjesečno, a da je opštepoznata činjenica da se mjesečno održavanje internet stranice naplaćuje 100,00 KM, jer je u fakturama iskazana vrijednost različitih usluga koje je tužilac vršio za tuženog, pri čemu cijena istih nije opštepoznata činjenica jer se formira od strane lica koje određene usluge nude na tržištu.

Prema navedenom, tuženi je tužiocu vršio plaćanja za izvršene usluge iz osnova ugovora o djelu i ostao dužan platiti iznos od 15.122,24 KM, pa je pravilna odluka o tužbenom zahtjevu. Slijedom toga, kod postojanja pravnog odnosa, ne može se govoriti o neosnovanom obogaćenju pa nije osnovan zahtjev za vraćanje datog, iz kog razloga je protivtužbeni zahtjev pravilno odbijen.

Iz tog razloga, a na osnovu odredbe člana 248. ZPP, valjalo je odlučiti kao u izreci.

Zahtjev tužioca za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju u iznosu od 1.053,00 KM je odbijen na osnovu odredbe člana 397. stav 1. ZPP, u vezi sa članom 387. stav 1. istog zakona, obzirom da ovi troškovi nisu bili nužni za vođenje parnice, niti od značaja za zaštitu prava tužioca u postupku po ovom pravnom lijeku."

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske, 57 0 Ps 123007 20 Rev od 1.12.2020. g.)